

MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk

Advies nr. 12 met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen.

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Bij brief van 29 mei 1997 heeft de Minister van Tewerkstelling en Arbeid aan de Voorzitter van de Hoge Raad een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen toegestuurd met het verzoek het advies van de Hoge Raad terzake in te winnen.

De bepalingen van de richtlijn 92/57/EEG van de Raad van 24 juni 1992 betreffende de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor tijdelijke of mobiele bouwplaatsen (achtste bijzondere richtlijn in de zin van artikel 16, lid 1, van richtlijn 89/391/EEG) (PB. nr. L 245 van 26 augustus 1992) (Rectificatie PB. nr. L33 van 9 februari 1993), dienden uiterlijk op 31 december 1993 in intern recht omgezet te zijn.

De wettelijke basis werd gelegd in de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk - Hoofdstuk V: Bijzondere bepalingen betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen. (Belgisch Staatsblad van 18 september 1996).

De verplichtingen opgelegd door de richtlijn betreffen de coördinatiemaatregelen voor verscheidene aannemers die tezelfdertijd of na elkaar op de bouwplaats aanwezig zijn: de aanwijzing van een veiligheidscoördinator, een meldingsplicht voor grote werkzaamheden en het opstellen van een veiligheids- en gezondheidsplan.

Het Uitvoerend Bureau besliste op 7 mei 1997 om het ontwerp van koninklijk besluit, op basis van de adviesaanvraag, te doen onderzoeken door een werkgroep van de Hoge Raad.

De werkgroep heeft zijn werkzaamheden aangevat op 27 juni 1997 en heeft ze, na 11 vergaderingen, beëindigd op 21 april 1998.

Het eindverslag van de werkgroep werd op 30 juni 1998 aan het Uitvoerend Bureau van de Hoge Raad voorgelegd. (PBW-D8-BE66).

Het Uitvoerend Bureau besliste om het ontwerp van koninklijk besluit met het eindverslag van de werkgroep aan de Hoge Raad voor te leggen en om het advies van de Hoge Raad vóór 15 juli 1998 in te winnen volgens de schriftelijke procedure. (PBW-D8-29).

II. ADVIES UITGEBRACHT DOOR DE HOGE RAAD

A. Opmerkingen

1. Opmerkingen van de vertegenwoordiger van het Bestuur Kwaliteit en Veiligheid van het Ministerie van Economische Zaken, toegezonden bij brief van 14 juli 1998 (bijlage 1)

- 1° Het koninklijk besluit zou gezamenlijk moeten ondertekend worden door de Minister van Economische Zaken en de Minister van Tewerkstelling en Arbeid;
- 2° in artikel 13, §1 en in artikel 19, §2: de tekst “aan de met het toezicht belaste ambtenaar behorende tot de Administratie van de arbeidsveiligheid” vervangen door de tekst “aan de ambtenaar belast met het toezicht op de arbeidsveiligheid;”
- 3° in artikel 39 zou, in de plaats van het punt b), dat punt c) zou worden, een nieuw punt b) moeten worden ingelast, luidend als volgt:
 - b) de ingenieurs der mijnen, ingenieurs, industrieel ingenieurs en afgevaardigden-werklieden bij de Inspectie van de groeven en graverijen van de afdeling Veiligheid van het Bestuur Kwaliteit en Veiligheid;”

2. Opmerkingen van de vertegenwoordiger van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, dienst voor het Leefmilieu, toegezonden bij brief van 14 juli 1998 (bijlage 2)

1° Voorafgaande opmerking

Twee problemen hebben in het bijzonder onze aandacht getrokken: het gebruik van ioniserende stralingen op de bouwplaatsen voor de controle van de werken in beton of van metaalbouw en het gebruik van gevaarlijke chemische producten, zoals het sproeien met onkruidverdelgende stoffen op openbare of privé-terreinen.

De interpretatie van de bepalingen van het ontwerp met betrekking tot die twee problemen is nog niet helemaal duidelijk in het huidig stadium van onze studie en vergt nog bijkomend onderzoek dat niet kan verricht worden binnen de beperkte tijd die ons toebedeeld werd.

- 2° De wetgevingstechniek van artikel 2 is betwistbaar daar het ontwerp van besluit onder het strafrecht ressorteert in hetwelk de verplichtingen die aan de rechtspersonen opgelegd zijn ondubbelzinnig moeten gekend zijn; het woord “inzonderheid” voert evenwel een dubbelzinnigheid in.

Indien het de bedoeling van de wetgever is om het aanvaarden van de term “tijdelijke bouwplaats” uit te breiden tot andere toestanden dan deze die opgesomd zijn in het vervolg van §1, valt het te vrezen dat het zijn doel mist in het geval stappen worden ondernomen tot vervolging voor de rechtbanken, daar de rechter die bepalingen slechts restrictief zal kunnen interpreteren.

- 3° Het Verdrag van Maastricht, artikel 189, derde lid, luidt als volgt: “De richtlijn is verbindend ten aanzien van het **te bereiken resultaat** voor elke Lidstaat waarvoor zij bestemd is, doch aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen.”

Dat heeft tot gevolg dat de Lidstaat BELGIE onderworpen is aan een resultaatsverbintenis wanneer het de Europese richtlijn 92/57/EEG in Belgisch recht omzet; de Lidstaat is evenwel vrij wat betreft de modaliteiten om die omzetting door te voeren.

§2 van artikel 2 is betwistbaar daar het punt 2° het toepassingsgebied van richtlijn 92/57/EEG beperkt, die zelf gebaseerd is op artikel 2, littera a, i tot iii, van de Conventie nr. 167 van de IAO van 20 juni 1988.

Die beperking werd bereikt door enkel de funderingswerken, de betonwerken, de metselwerken en de dragende structuren te beschouwen als tijdelijke of mobiele bouwplaatsen. Het in rekening brengen van de werkzaamheden bedoeld in §1, 6°, wordt evenzeer beperkt door ze slechts te beschouwen als tijdelijke of mobiele bouwplaatsen wanneer zij door andere werken worden voorafgegaan!

Naar onze mening zou een oplossing erin bestaan om nauwgezet de beperkende bepalingen, opgesomd in artikel 1, litteras a en c van richtlijn 89/654/EEG, genaamd "Arbeidsplaatsen" te volgen.

In enkele woorden: elke activiteit met betrekking tot "onroerend goed of onroerend goed door bestemming" zou als "tijdelijke of mobiele bouwplaats" moeten worden beschouwd.

Is derhalve niet als "tijdelijke of mobiele bouwplaats" te beschouwen: elke activiteit met betrekking tot "roerend goed" "recipiënt in een industrieel proces", "transportmiddel".

Als voorbeeld: een spoorweglijn is een vervoersinstallatie maar ook een bouwwerk van openbaar nut ten dienste van het verkeer en als dusdanig vermeld in de reeds vermelde Conventie nr. 167 van de IAO, artikel 2, littera a, punt ii; dat is niet het geval in het voorgelegd ontwerp van besluit.

4° Artikel 4, §1, 2°, zou het woord "opeenvolging" moeten verduidelijken.

Is er een weerslag van de activiteiten de ene op de andere of de enen op de anderen wanneer de activiteiten elkaar zonder onderlinge onderbreking opvolgen of schakelt een onderbreking van een bepaalde tijd (meerdere maanden bijvoorbeeld) iedere weerslag van een activiteit van een onderneming op de andere uit?

Het probleem van het ontwerpen van de beglazing voor het onderhoud bijvoorbeeld.

Artikel 3 van richtlijn 92/57/EEG bevat drie (3) elementen die bij lezing duidelijk verschillend lijken:

- in paragraaf 1: de aanwezigheid van meerdere ondernemingen op een bouwplaats en logischerwijze de aanwijzing van coördinatoren;
- in paragraaf 2: het opstellen van een veiligheids- en gezondheidsplan conform artikel 5, b, van richtlijn 92/57/EEG en de mogelijkheid om er in bepaalde gevallen van af te wijken;
- in paragraaf 3: het voorafgaand advies aan de overheid in een aantal welbepaalde gevallen.

Artikel 5 van het ontwerp van besluit zou op een eenvoudiger manier moeten opgesteld worden, volgens hetzelfde schema als dat van richtlijn 92/57/EEG; in dat geval zou paragraaf 3 paragraaf 1 moeten worden.

5° de artikelen 10 en 16 zouden herschreven moeten worden en ondubbelzinnig moeten betrekking hebben op:

- het geval waarbij de coördinator een derde is ten opzichte van de opdrachtgever;
- het geval waarbij de coördinator een personeelslid is van de opdrachtgever.

6° Het is duidelijk dat de clauses die in strijd zijn met de wet of met de openbare orde nietig zijn (artikel 6 van het Burgerlijk Wetboek); maar de moeilijkheid is dat enkel de strafrechter de rechter over de overeenkomst is ... en hij zal slechts laattijdig kunnen tussenkomen.

Er zou een werkelijk nuttig effect aan de Europese richtlijn inzake veiligheid gegeven worden indien beslissingsmacht en macht om orde op zaken op het terrein te stellen wordt toegekend aan de met het toezicht belaste ambtenaren.

Bovendien zou er aan de Europese richtlijn een duidelijker nuttig effect worden gegeven indien de artikelen 8, §5 en 14, §5, alsook de artikelen 11, §2, 4° en 17, §2, 3° van het ontwerp van koninklijk besluit duidelijker en concreter zouden zijn over het gevolg dat wordt voorbehouden voor de maatregelen die door de coördinator werden opgelegd (of voorgesteld).

Het is inderdaad duidelijk dat de geldschieter, die de opdrachtgever is, toch de ultieme beslissingsmacht moet blijven bezitten ... en dus de eindverantwoordelijke moet zijn.

Het toekennen van een eindbeslissingsmacht aan de coördinator komt erop neer dat hij de plaats inneemt van de opdrachtgever-geldschieter. In dit laatste geval betreft het een daadwerkelijke bevoegdheidsdelegatie of zelfs overdracht van een mandaat en de opdrachtgever-geldschieter verliest zijn prerogatieven van eindbeslisser.

7° Artikel 5, §2, 3° stelt problemen voor wat betreft de verwijzing; artikel 13, §1 en artikel 19, §2 stellen problemen voor wat de met het toezicht inzake ioniserende stralingen belaste ambtenaren betreft.

8° Artikel 31 zou moeten verduidelijken dat de opdrachtgever-verkoper en de opdrachtgever-koper belast zijn met het erover waken dat het exemplaar van het dossier voor latere werken gevoegd zou worden bij de notariële akten daar de wet geen strafsancie voorziet voor de notaris die zou verzuimen om het dossier voor latere werken te voegen bij de verkoopakte of bij de koopakte.

Artikel 32, §3 is niet duidelijk.

9° Artikel 34, §1, 2°, b zou moeten aangevuld worden met de studie:

- van de contractuele relaties tussen privé-personen;
- van de machtsoverdracht tussen derden alsook tussen personen van eenzelfde onderneming;
- van de bewijsvoorwaarden.

10° In artikel 39 zouden de ambtenaren belast met het toezicht inzake ioniserende stralingen moeten opgenomen worden.

Zoals reeds vermeld lijkt het me evident dat die opmerkingen het onderwerp niet uitputten en dat later nog verduidelijkingen of opmerkingen zouden moeten kunnen geformuleerd worden.

B. Advies van de vertegenwoordigers van de werkgevers- en werknemersorganisaties, toegezonden bij brief van 15 juli 1998 (bijlage 3)

I. Inleiding – Werkmethode toegepast door de sociale partners.

1. De Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk werd gevraagd zijn standpunt bekend te maken omtrent een voorstel van koninklijk besluit betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, waarvan de tekst hem in de maand juni 1997 werd medegedeeld.

Dit oorspronkelijk ontwerp werd grondig besproken in een werkgroep van de Hoge Raad waaraan de sociale gesprekspartners hebben deelgenomen en die tussen juli 1997 en april 1998 meermaals is samengekomen.

Op basis van de talrijke standpunten en voorstellen die tijdens de werkzaamheden van de werkgroep van de Hoge Raad werden geformuleerd, heeft de Administratie een alternatief ontwerp opgesteld waarvan de tekst dateert van 19 mei 1998.

2. Overwegende dat noch het oorspronkelijk ontwerp, noch het ontwerp van de Administratie hebben kunnen leiden tot de opstelling van een unaniem advies, hebben de sociale gesprekspartners gemeend de ontwerpbevestigingen verder te moeten bestuderen.
Op het eind van dit aanvullend overleg, gevoerd binnen een werkgroep die in de periode tussen mei en juli 1998 vergaderd heeft, hebben de sociale gesprekspartners een gemeenschappelijk standpunt ingenomen omtrent het geheel van de bepalingen, verwoord in een nieuw ontwerp van koninklijk besluit, hierna voorgesteld als “alternatief ontwerp van de sociale partners”.

II. Krachtlijnen van het alternatief ontwerp van de sociale gesprekspartners.

1. Voorafgaande opmerking

De aanvullende werkzaamheden van de sociale partners hebben geleid tot een nieuw grondig onderzoek en een synthese van de bepalingen van het oorspronkelijk ontwerp en van het ontwerp van 19 mei 1998; over talrijke elementen van beide ontwerpen hebben de sociale gesprekspartners een gemeenschappelijk standpunt kunnen innemen.

Omwille van de omvang van de voorgestelde wijzigingen, zowel wat betreft de structuur als de inhoud van de twee voornoemde ontwerpen, diende een nieuwe volledige tekst, voorgesteld als alternatief ontwerp, te worden opgesteld.

2. De gevolgde oriëntering

De sociale gesprekspartners staan unaniem achter de doelstellingen van de Europese richtlijn nr. 92/57/EEG van 24 juni 1992, waarvan het hoofdstuk V van de wet op het welzijn de omzetting in Belgisch recht verzekert.

De algemene principes van de Europese richtlijn zijn, volgens de sociale gesprekspartners, van een grote toegevoegde waarde wat betreft de organisatie van de voorkoming van de risico's van arbeidsongevallen.

Daarom was het belangrijk te waken over de reële toepassing van deze algemene principes op basis van eenvoudige en duidelijke uitvoeringsmodaliteiten die een daadwerkelijke toepassing op het terrein mogelijk maken.

Rekening houdend met deze gemeenschappelijke wil hebben de sociale gesprekspartners uitvoeringsmaatregelen willen opstellen die beantwoorden aan de volgende doelstellingen:

- de reglementering in het kader van de uitvoering van de algemene principes van de Europese richtlijn behouden en vermijden maatregelen op te nemen waarvan het doel niet strookt met deze principes;
- op de meest precieze manier het algemeen toepassingsgebied van het besluit bepalen evenals de bijzondere toepassingsgebieden van de verschillende verplichtingen die het inhoudt;
- de rol van de verschillende tussenkomende partijen en de omvang van hun respectieve verplichtingen bepalen, rekening houdend met de concrete principes van bouwplaatsorganisatie;
- coördinatieprocedures organiseren in functie van de te bereiken resultaten inzake risicovoorkoming, wat betekent dat de acties “ten velde” van de coördinatoren bevoorrecht en de administratieve formaliteiten beperkt worden;

- de voorwaarden van toetreding tot de functie van coördinator bepalen, zodat zowel aan de eisen van kwalificatie vereist voor een goede uitvoering van de functie, als aan de eisen van dringende ontwikkeling van een nog te weinig gekend beroep kan voldaan worden.

III. Voorstelling van het alternatief ontwerp van de sociale partners.

A. Plan van het ontwerp

Titel I - Toepassingsgebied en definities

Titel II - Bepalingen van toepassing op bouwplaatsen waar een coördinatie wordt toegepast

Hoofdstuk I - Algemene bepalingen in verband met coördinatie

Afdeling 1 - Het veiligheids- en gezondheidsplan

Afdeling 2 - Het coördinatiedagboek en het postinterventiedossier

Afdeling 3 - De coördinatie van de preventieve acties

Onderafdeling 1 - De coördinatie van de informatie

Onderafdeling 2 - De coördinatiestructuur

Hoofdstuk II - Toepassing van de coördinatie

Afdeling 1 - De coördinatie van het ontwerp van het bouwwerk

Afdeling 2 - De coördinatie van de uitvoering van het bouwwerk

Titel III - Bepalingen van toepassing op alle bouwplaatsen

Afdeling 1 - Voorafgaande kennisgeving van de werken

Afdeling 2 - De opstelling van het postinterventiedossier

Afdeling 3 - De overdracht van het postinterventiedossier

Afdeling 4 - Specifieke verplichtingen van de aannemers

Afdeling 5 - Specifieke verplichtingen van de tussenkomende partijen

Titel IV - Voorwaarden voor de uitoefening van de functie van coördinator

Titel V – Slotbepalingen

B. Commentaar op de artikelen van het ontwerp

1. Toepassingsgebied en definities (titel I)

1.1. Het persoonlijk toepassingsgebied van het besluit (artikel 1) wordt bepaald op basis van de artikelen 2 en 14 van de wet op het welzijn. Het besluit is dus van toepassing op werkgevers, werknemers (en gelijkgestelde personen) evenals op alle personen die bij de ontwerp- en uitvoeringsfazen van een bouwwerk betrokken zijn.

1.2. Het materieel toepassingsgebied (artikel 2) wordt bepaald door de notie “tijdelijke of mobiele bouwplaats”, namelijk de bouwplaats waar werken van gebouwen of openbare werken, zoals bedoeld in één van de 18 punten vermeld in artikel 2 §1, worden uitgevoerd.

Opmerking: De werken in verband met het productieapparaat van een instelling, ongeacht of het gaat om de montage van de installaties of hun onderhoud, zijn van het toepassingsgebied van het besluit uitgesloten, met uitzondering van bepaalde specifieke werken bedoeld in artikel 2 §2.

N.B.: Deze specifieke werken zouden moeten bepaald worden in een P-blad, op te stellen na overleg met de vertegenwoordigers van de betrokken sectoren.

- 1.3. Om het lezen en het begrijpen van de tekst van het besluit te vergemakkelijken, worden in het ontwerp de definities hernomen die door de wet op het welzijn werden bepaald (artikel 3) in verband met de diverse personen die bij de ontwerp- en uitvoeringsfazen van een bouwwerk betrokken zijn.
2. Bepalingen van toepassing op de bouwplaatsen waar een coördinatie moet worden georganiseerd (Titel II)

Titel II groepeert het geheel van regels en procedures van toepassing op een bouwplaats waar de werken, bedoeld in artikel 2 uitgevoerd worden door ten minste twee aannemers. Zo bepaalt artikel 4 duidelijk het toepassingsgebied van de verplichting tot coördinatie en de diverse modaliteiten die hiermee verband houden.

- 2.1. De diverse modaliteiten in verband met de coördinatie (hoofdstuk I)

Onder de titel “Algemene coördinatiebepalingen” bepaalt hoofdstuk I de verschillende “instrumenten” van de coördinatie, dus de documenten en procedures die tijdens de coördinatie in de ontwerp- en uitvoeringsfazen van de werken moeten opgesteld of toegepast worden.

Deze in drie afdelingen gegroepeerde instrumenten zijn:

het veiligheids- en gezondheidsplan;

het coördinatiedagboek

het postinterventiedossier;

de informatie aan de werknemersvertegenwoordigers;

de coördinatiestructuur.

- 2.1.1. Het veiligheids- en gezondheidsplan (artikelen 5 tot 7)

- a) Het veiligheids- en gezondheidsplan is het belangrijkste instrument van de coördinatie; het bevat de aan de bouwplaats aangepaste maatregelen waardoor het optreden van gevaren die hoofdzakelijk een gevolg zijn van de wederzijdse inwerking en de opvolging van activiteiten van de diverse tussenkomen partijen op de bouwplaats, kan vermeden worden (artikel 5 § 1).
- b) De inhoud van het veiligheids- en gezondheidsplan evenals de aanpassingen van dit plan aan de evolutie van de werken, worden behandeld in de bepalingen van artikel 5, paragrafen 2 tot 4.
- c) Opdat de aannemers hun offertes met kennis van zaken zouden kunnen indienen, bepaalt artikel 5 § 5 dat het veiligheids- en gezondheidsplan onder een afzonderlijke post in het bestek of in de contractuele documenten moet worden opgenomen;
- d) De opstelling en het bijhouden van het veiligheidsplan behoren tot de verantwoordelijkheid van de coördinator.

In het ontwerp werd ervoor geopteerd de opstelling en het bijhouden van een veiligheidsplan verplicht te maken op alle bouwplaatsen waar een coördinatie wordt georganiseerd.

Toch moet onderscheid gemaakt worden tussen de volgende bouwplaatstypes:

1. Bouwplaatsen waarvoor een volledig veiligheids- en gezondheidsplan moet worden opgesteld.
Het betreft hier de bouwplaatsen bedoeld in artikel 6 § 1 (werken van een bepaalde omvang en duur) en artikel 6 § 2 (gevaarlijke werken).
2. Bouwplaatsen waarvoor een vereenvoudigd veiligheids- en gezondheidsplan van toepassing is (artikel 7)
De bedoelde bouwplaatsen bereiken niet het volume en de duur zoals bepaald in artikel 6 § 1 en vertonen niet de kenmerken van de in artikel 6 § 2 bepaalde gevaren.

2.1.2. Het coördinatiedagboek (artikel 8 § 1)

Alhoewel niet voorzien in de Europese richtlijn, noch in de wet op het welzijn, heeft het coördinatiedagboek tot doel - naar het voorbeeld van Frankrijk - de coördinator toe te laten de gebeurtenissen en opmerkingen te noteren die van belang zijn voor de uitvoering van de coördinatie tijdens de ontwerp- en uitvoeringsfase van de werken.

In deze context verplicht het ontwerp tot het bijhouden van een coördinatiedagboek op alle bouwplaatsen waar een coördinatie wordt gevoerd.

2.1.3. Het postinterventiedossier (artikel 8 § 2)

Het postinterventiedossier dat de coördinator moet bijhouden op alle bouwplaatsen waar een coördinatie wordt georganiseerd, beantwoordt aan het doel gesteld door de Europese richtlijn en de wet op het welzijn, namelijk een beter veiligheidsniveau tijdens de latere onderhouds- of herstellingswerken aan het bouwwerk te verzekeren

Opmerking: er dient genoteerd dat het post-interventiedossier, anders dan de andere coördinatieinstrumenten bepaald door hoofdstuk I van titel II, eveneens kan toegepast worden in die gevallen waar er geen coördinatieverplichting voor de bouwplaats geldt (cfr. de commentaar van de artikelen 26 en 27 hierna).

2.1.4. De coördinatie van de informatie (artikel 9)

Krachtens artikel 9 van het ontwerp is de coördinator ertoe gehouden tijdens de uitvoeringsfase van de werken een kopie van het veiligheidsplan en zijn aanpassingen over te maken aan het preventiecomité van de bouwplaats of, bij ontstentenis, aan de preventiecomités van de tussenkommende ondernemingen. Bovendien moet hij, op verzoek van de voornoemde organismen, de inlichtingen bedoeld in hetzelfde artikel 9 meedelen.

Deze informatieprocedure beantwoordt aan het door de Europese richtlijn gestelde doel een zo breed mogelijke verspreiding van de preventiemaatregelen te verzekeren.

2.1.5. De coördinatiestructuur (artikelen 10 en 11)

De coördinatiestructuur heeft tot doel de toepassing van de coördinatie te vergemakkelijken en de doeltreffendheid ervan op omvangrijke bouwplaatsen te versterken.

Deze structuur, die uit de diverse in artikel 11 § 2 bedoelde partijen is samengesteld, is een plaats van overleg waar, onder leiding van de coördinator, de praktische problemen van de organisatie van de voorkoming, de kwesties van interpretatie van de bepalingen van het veiligheidsplan en de eventuele geschillen tussen tussenkommende partijen onderzocht worden.

De opstelling van een coördinatiestructuur is verplicht tijdens de uitvoeringsfase van de werken, op alle bouwplaatsen waarvan het vermoedelijk volume van de werken meer dan 5.000 mandagen bedraagt, hetzij de prijs van de werken 100 miljoen BEF., B.T.W. niet meegerekend, bedraagt en waar tenminste drie ondernemingen gelijktijdig werken uitvoeren.

Een dergelijke structuur kan eveneens op minder omvangrijke bouwplaatsen, op het gemotiveerd verzoek van de coördinator, worden opgericht.

2.2. De toepassing van de coördinatie (hoofdstuk II)

Het hoofdstuk II regelt de praktische organisatie van de coördinatie tijdens de ontwerpfasen van het project (afdeling 1) en de uitvoeringsfase van de werken (afdeling 2).

Het behandelt hoofdzakelijk de procedure van aanstelling van de coördinatoren evenals de taken die ze moeten vervullen mits toepassing van de verschillende in hoofdstuk I bepaalde coördinatieinstrumenten.

2.2.1. De coördinatie in de ontwerpfasen van het project (artikelen 12 tot 16)

2.2.1.1. De aanstelling van de coördinator-ontwerp

- a) Behalve in de gevallen bedoeld in artikel 12 § 2, moet de opdrachtgever de coördinator-ontwerp aanstellen. Het is zijn taak de coördinator aan te stellen van bij het begin van de studiefase van het ontwerp (artikel 12 § 1).

Deze verplichting geldt in alle gevallen waar in dit stadium niet met zekerheid is vastgesteld dat de werken door één enkele aannemer zullen uitgevoerd worden.

Opmerking: De coördinator-ontwerp moet worden aangesteld door de opdrachtgever belast met het ontwerp van het project, in alle gevallen waar de opdrachtgever een particulier persoon is die werken voor privaat gebruik onderneemt.

- b) De persoon belast met de aanstelling van de coördinator heeft, krachtens de paragrafen 4 en 5 van artikel 12, als algemene taak de acties van de coördinator en de goede werking van de coördinatie te controleren.
- c) De aanstelling van de coördinator gebeurt op basis van een schriftelijke overeenkomst onderschreven tussen de persoon die de coördinator aanstelt en de natuurlijke of rechtspersoon die de taak van coördinatie op zich neemt.

Deze overeenkomst wordt vervangen door een eenvoudig document in de gevallen waar de coördinator een personeelslid van de onderneming is waarvan de opdrachtgever of de bouwdirectie belast met het ontwerp de werkgever is (artikel 14).

- d) De overeenkomst en het document houdende aanstelling van de coördinator moeten opgesteld worden mits naleving van de minimumregels en vermeldingen van artikel 15.

2.2.1.2. De uitvoering van de taken van coördinator.

- a) De coördinator-ontwerp vervult zijn taak in toepassing van de modaliteiten die vooraf in de aanstellingsovereenkomst werden bepaald (artikel 15 § 1).
- b) De taken van de coördinator zijn deze bepaald in de artikelen 17 en 18 van de wet op het welzijn.

Het ontwerp van besluit beperkt zich tot het bepalen van de taken die de coördinator moet vervullen voor de toepassing van de coördinatieinstrumenten die hem aanbelangen, zoals bepaald in het hoofdstuk I van het ontwerp (artikel 16).

- c) De taak van coördinator-ontwerp eindigt op het ogenblik dat hij de coördinatieinstrumenten overmaakt aan de persoon die hem aangesteld heeft (artikel 13 § 2 en artikel 16 f).

2.2.2. De coördinatie tijdens de uitvoeringsfase van de werken (artikelen 17 tot 23).

2.2.2.1. De procedure van aanstelling van de coördinator

- a) Een coördinator-uitvoering moet aangesteld worden vóór het begin van de uitvoering van de werken op de bouwplaats (artikel 18 § 1).

Er zijn twee uitzonderingen op dit principe:

- 1° De eerste uitzondering betreft het geval waar, op het einde van de ontwerpfase (tijdens welke een coördinatie werd georganiseerd) vastgesteld wordt dat de werken door één enkele aannemer zullen uitgevoerd worden; in dit geval moet een coördinator-uitvoering niet worden aangesteld (artikel 17).

Opmerking: het door de coördinator-ontwerp opgestelde veiligheidsplan wordt, in het geval bedoeld in artikel 17, overgemaakt aan de aannemer die over de toepassing ervan moet waken.

- 2° De tweede uitzondering betreft de toestand op een bouwplaats waar de enige aannemer belast met de uitvoering van de werken ertoe gedwongen wordt beroep te doen op de tussenkomst van een andere aannemer: in dit geval, behalve in gevallen van overmacht, moet een coördinator-uitvoering worden aangesteld op het ogenblik dat de onvoorziene omstandigheden die het beroep op de bijkomende tussenkomst van een andere aannemer gerechtvaardigd hebben, zich voordoen (artikel 19).

- b) Het is de taak van de opdrachtgever de coördinator-uitvoering aan te stellen (artikel 18 § 1).

Indien de opdrachtgever echter een particulier persoon is die werken voor privaat gebruik onderneemt, komt de verplichting van aanstelling van de coördinator-uitvoering toe aan de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering of, bij ontstentenis, aan de bouwdirectie belast met de uitvoering (artikel 18 § 2).

- c) Zoals in de ontwerpfase van het project heeft de persoon, belast met de aanstelling van de coördinator-uitvoering, tot taak de uitvoering van de taken van de coördinator en de goede werking van de coördinatie te controleren (artikel 18 §§ 3 tot 5).
- d) De aanstelling van de coördinator-uitvoering gebeurt volgens dezelfde procedure als deze voor de aanstelling van de coördinator-ontwerp, namelijk:

- de opstelling van een geschreven overeenkomst (artikel 21 lid 1) of, in het geval bedoeld in artikel 21, lid 2, van een eenvoudig document;
- de aanduiding, in de vermelde overeenkomst en het document van:
 - de regels in verband met de vervulling van de taken van coördinator (artikel 22 §1);
 - de minimum vermeldingen bepaald in artikel 22 §§ 2 en 3.

2.2.2.2. De uitvoering van de taken van coördinator

Het artikel 23 van het ontwerp van besluit:

- herneemt en bepaalt de taken bepaald in artikel 22 van de wet op het welzijn;
- bepaalt de handelingen die de coördinator voor de toepassing van de coördinatieinstrumenten, bepaald in het hoofdstuk I, moet vervullen;
- bepaalt het ogenblik waarop de taak van de coördinator-uitvoering een einde neemt.

2.3. Algemene opmerking

De uitoefening van de functie van coördinator is onderworpen aan de voorwaarden van kwalificatie bepaald in titel IV van het ontwerp van besluit (zie hierna). Naast deze voorwaarden wordt geen enkele andere bijzondere eis door het besluit bepaald; de functie van coördinator kan dus vervuld worden door een zelfstandig expert of door een persoon die over de nodige kwalificaties beschikt en behoort tot het personeel van een onderneming belast met de uitvoering van de werken, een inrichting van de opdrachtgever of de bouwdirecties of een gespecialiseerd organisme.

In het geval dat de coördinator geen zelfstandig werknemer is, wordt de overeenkomst van aanstelling van de coördinator, bedoeld in de artikelen 14 en 21, afgesloten tussen de opdrachtgever (of de betrokken bouwdirectie) en de rechtspersoon, werkgever van de als coördinator aangesteld persoon.

3. Bepalingen van toepassing op alle bouwplaatsen (Titel III).

De bepalingen, gegroepeerd onder Titel III zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld in artikel 2, ongeacht het aantal aannemers die op de bouwplaats werken uitvoeren (artikel 24).

De algemene verplichtingen, bepaald door deze titel III, worden verdeeld in 5 afdelingen en betreffen:

- de voorafgaande kennisgeving van de bouwplaats;
- de opstelling en de overdracht van een postinterventiedossier;
- de specifieke verplichtingen van de aannemers en de tussenkomende partijen.

3.1. De voorafgaande kennisgeving van de bouwplaats (artikel 25).

De verplichting van voorafgaande kennisgeving is ten laste van de bouwdirectie, belast met de uitvoering van de werken. De verplichting geldt voor alle bouwplaatsen die beantwoorden aan de criteria van werkvolume en duur, zoals bepaald door artikel 6 § 1 of die de specifieke gevaren inhouden, bedoeld in artikel 6 § 2.

3.2. De opstelling van een postinterventiedossier (artikelen 26 en 27).

a) De verplichting tot opstelling van een postinterventiedossier, bepaald in artikel 8 § 2, wordt uitgebreid tot de werken uitgevoerd door één enkele aannemer om een beter veiligheidsniveau tijdens de latere uitvoering van werken aan het bouwwerk te verzekeren.

b) Deze uitbreiding wordt echter beperkt tot de bouwplaatsen waar werken aan de structuur of aan de essentiële elementen van het bouwwerk worden uitgevoerd (artikel 26 § 2). In het kader van deze uitbreiding moet het dossier worden opgesteld door de opdrachtgever.

N.B.: Het begrip “essentiële elementen van het bouwwerk” zou moeten bepaald worden in een P-Blad, op te stellen na overleg met de vertegenwoordigers van de betrokken sectoren.

3.3. De overdracht van het postinterventiedossier (artikelen 28 en 29)

De artikelen 28 en 29 bepalen de overdracht van het dossier bij de overdracht van het goed en zijn gebruik op het ogenblik van de uitvoering van de latere werken.

3.4. Specifieke verplichtingen van de aannemers (artikelen 30 tot 34)

Deze artikelen komen overeen met de bepalingen van de artikelen 20 tot 24 van het oorspronkelijk ontwerp, voorgelegd aan het advies van de Hoge Raad.

Er dient echter genoteerd dat de termen “zelfstandigen en werkgevers die een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen” vervangen werden door de termen “aannemer die zelf een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefent”.

3.5. Specifieke verplichtingen van de tussenkomende partijen (artikel 35)

Dit artikel herneemt de bepalingen van artikel 27 van het oorspronkelijk ontwerp.

4. De voorwaarden van uitoefening van de functie van coördinator (Titel IV)

Titel IV van het ontwerp van besluit groepeert het geheel van de bepalingen in verband met de eisen gesteld aan de uitoefening van de functie van coördinator.

De functie mag slechts worden uitgeoefend mits het behalen van een bekwaamheidscertificaat afgeleverd na het slagen van een examen omtrent een bepaalde leerstof.

4.1. De bekwaamheidscertificaten (artikel 36)

4.1.1. Twee typen van certificaten worden door het ontwerp van besluit vooropgesteld:

- certificaat A: het behalen van dit certificaat geeft toegang tot de functie van veiligheidscoördinator op alle bouwplaatsen;
- certificaat B: het behalen van dit certificaat geeft toegang tot de functie van coördinator enkel op de bouwplaatsen van kleinere omvang, bepaald in artikel 7 van het ontwerp.

4.1.2. Het certificaat A wordt in drie afzonderlijke categorieën onderverdeeld:

- het certificaat beperkt tot de ontwerpfase;
- het certificaat beperkt tot de uitvoeringsfase;
- het certificaat dat voor beide fasen geldt.

4.2. Het examen van de coördinator

4.2.1. De bekwaamheidscertificaten kunnen slechts worden behaald mits men slaagt voor een examen omtrent de eindtermen die door een ministerieel besluit zouden moeten bepaald worden. Deze eindtermen betreffen verschillende afzonderlijke modules, beantwoordend aan de typen en de categorieën van de door de kandidaat gewenste certificaten (artikel 37 § 1).

4.2.2. Enkel kandidaten die beantwoorden aan de vereisten inzake diploma's en beroepservaring bepaald in artikel 38 van het ontwerp worden tot het examen toegelaten.

Deze eisen inzake diploma en beroepservaring variëren al naargelang van de typen en categorieën van de gewenste certificaten.

- 4.2.3. De procedure van examen, toevertrouwd aan de erkende instellingen overeenkomstig het koninklijk besluit van 10 augustus 1978, moet worden georganiseerd mits naleving van de voorwaarden en modaliteiten die vooraf zullen zijn bepaald door een ministerieel besluit, genomen na advies van de Erkenningscommissie, opgericht krachtens het voornoemd koninklijk besluit van 10 augustus 1978 (artikel 37 §§ 2 en 3).

Omwille van de omvang van de nieuwe taken die aan de Erkenningscommissie zullen worden toevertrouwd, zullen de werkingsmodaliteiten van deze Commissie tijdens een grondige discussie moeten herzien worden.

- 4.2.4. De geldigheid van het afgeleverd certificaat neemt automatisch een einde in de twee gevallen, bedoeld in artikel 39.

4.3. Een specifieke opleiding (artikelen 40 en 41)

- 4.3.1. Zoals reeds bepaald onder punt 4.2.1., zullen de eindtermen voor het examen van coördinator bepaald worden bij ministerieel besluit, na advies van de Erkenningscommissie.

Een vormingsprogramma, georganiseerd op basis van voornoemde eindtermen, zal moeten bepaald worden in functie van het aantal vormingsuren dat voor de verschillende modules door artikel 40 van dit ontwerp werd vastgelegd.

- 4.3.2. De eis tot het volgen van een vorming voorafgaand aan het examen wordt slechts gesteld aan kandidaten die een dergelijke vorming niet gevolgd hebben en die voor dit examen een eerste maal niet geslaagd zijn.

De vorming zal worden gegeven door de erkende instellingen, overeenkomstig het koninklijk besluit van 10 augustus 1978. De organisatie van de vormingscursussen moet beantwoorden aan de specifieke kenmerken van het programma, bepaald door ministerieel besluit en aan de bijzondere erkeningsvoorwaarden die de Minister van Tewerkstelling en Arbeid, na advies van de Erkenningscommissie, kan opleggen.

5. Slot- en overgangsbepalingen (Titel V)

Naast de bepalingen in verband met de uitoefening van het toezicht op de toepassing van het besluit (artikel 42) en de wijzigingsbepalingen (artikelen 46 en 47), bepaalt Titel V de

inwerkingtreding van het besluit en regelt het overgangsstelsel voor de uitoefening van de functie van coördinator.

5.1. Inwerkingtreding (artikelen 43 en 44)

Het mechanisme van inwerkingtreding van de nieuwe reglementering is verbonden aan twee onontbeerlijke modaliteiten:

- het uitstellen van de effectieve inwerkingtreding tot de eerste dag van de derde maand volgend op de publicatie van het besluit in het Belgisch Staatsblad;
- het feit dat het besluit niet van toepassing is op de bouwplaatsen waarvoor, op het ogenblik van de inwerkingtreding van dit besluit, reeds het bericht van aanbesteding of de uitnodiging tot het aanbieden van een offerte werd gepubliceerd.

5.2. De overgangsbepalingen (artikel 45)

5.2.1. Het invoeren van een overgangsstelsel voor de uitoefening van de functie van coördinator is ten volle gerechtvaardigd door het feit dat de kandidaten-coördinatoren van bij de inwerkingtreding van het besluit niet kunnen voldoen aan de vereisten gesteld voor de uitoefening van de functie.

5.2.2. Het overgangsstelsel laat aan de personen die, op het ogenblik van de inwerkingtreding van dit besluit, coördinatieactiviteiten uitoefenen en die beantwoorden aan de voorwaarden bepaald in artikel 45 § 1, 1° en 2°, toe de functies van coördinator-ontwerp of coördinator-uitvoering te vervullen.

5.2.3. De personen die van het overgangsstelsel genieten moeten voor het in artikel 37 van het ontwerp bedoelde examen slagen binnen een termijn van 3 jaar, te rekenen vanaf de datum van inwerkingtreding van het besluit (artikel 45 § 1, 3°).

Een vrijstelling voor het afleggen van het examen wordt echter toegekend aan de personen die beantwoorden aan de voorwaarden van artikel 45 § 2 en een gelijkstellingserkenning, afgeleverd door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid, op basis van een beroepservaring terzake, bekomen hebben.

ALTERNATIEF ONTWERP
VAN DE SOCIALE PARTNERS

KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN TEWERKSTELLINGEN
ARBEID

Koninklijk besluit betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen.

ALBERT II, Koning der Belgen,
Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Gelet op de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk;

Gelet op de achtste bijzondere richtlijn 92/57/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 24 juni 1992 betreffende de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor tijdelijke en mobiele bouwplaatsen;

Gelet op het advies van Onze Minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, gegeven op.....;

Gelet op het advies van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk, gegeven op

Gelet op het advies van de Raad van State;

Op de voordracht van Onze Minister van Tewerkstelling en Arbeid,

PROJET ALTERNATIF
DES PARTENAIRES SOCIAUX

ROYAUME DE BELGIQUE

MINISTERE DE L'EMPLOI ET DU
TRAVAIL

Arrêté royal concernant les chantiers temporaires ou mobiles.

ALBERT II, Roi des Belges,
A tous, présents et à venir,
SALUT.

Vu la loi du 4 août 1996 concernant le bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail;

Vu la huitième directive particulière 92/57/CEE du Conseil des Communautés européennes du 24 juin 1992 concernant les prescriptions minimales de sécurité et de santé à mettre en œuvre sur les chantiers temporaires ou mobiles;

Vu l'avis du de Notre Ministre des Petites et Moyennes entreprises;

Vu l'avis du du Conseil supérieur pour la prévention et la protection au travail;

Vu l'avis du Conseil d'Etat;

Sur la proposition de Notre Ministre de l'Emploi et du Travail,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS:

Titel I – Toepassingsgebied en definities.

Titre I - Champ d'application et définitions

Artikel 1.- Dit besluit is van toepassing op de personen bedoeld in de artikelen 2 en 14 van de wet.

Article 1er.- Le présent arrêté s'applique aux personnes visées aux articles 2 et 14 de la loi.

Art. 2.- § 1.- Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder tijdelijke of mobiele bouwplaats, de bouwplaats waar volgende bouwwerken of werken van burgerlijke bouwkunde uitgevoerd worden:

Art. 2.- § 1er.- Pour l'application du présent arrêté, on entend par chantier temporaire ou mobile, le chantier où s'effectuent des travaux du bâtiment ou de génie civil suivants:

- 1° graafwerken;
- 2° grondwerken;
- 3° funderings- en verstevigingswerken;
- 4° waterbouwkundige werken;
- 5° wegenwerken;
- 6° plaatsing van nutsleidingen, onder andere riolen, gasleidingen, elektriciteitskabels enz., en tussenkomsten op deze leidingen, voorafgegaan door andere in deze paragraaf bedoelde werken;
- 7° bouwwerken;
- 8° montage en demontage van geprefabriceerde elementen, liggers, kolommen, enz.;
- 9° inrichtings-of uitrustingswerken;
- 10° verbouwingswerken;
- 11° vernieuwbouw;
- 12° herstellingswerken;

- 1° travaux d'excavation;
- 2° travaux de terrassement;
- 3° travaux de fondation et de renforcement;
- 4° travaux hydrauliques;
- 5° travaux de voirie;
- 6° pose de conduits utilitaires, entre autres des égouts, des conduits de gaz, des câbles électriques etc., et interventions sur ces conduits, précédées par d'autres travaux visés au présent paragraphe;
- 7° travaux de construction;
- 8° travaux de montage et démontage d'éléments préfabriqués, de poutres, de colonnes, etc.;
- 9° travaux d'aménagement ou d'équipement;
- 10° travaux de transformation;
- 11° travaux de rénovation;
- 12° travaux de réparation;

13° ontmantelingswerken;

14° sloopwerken;

15° instandhoudingswerken;

16° onderhouds-, schilder- en reinigingswerken;

17° saneringswerken;

18° afwerkingswerkzaamheden behorende bij één of meer werken bedoeld in de punten 1° tot 17°;

§ 2.- Worden voor de toepassing van dit besluit niet beschouwd als tijdelijke of mobiele bouwplaatsen:

1° de boor- en winningswerkzaamheden in de winningsindustrieën;

2° de montage van installaties, inzonderheid productie-, transformatie-, transport- en behandelingsinstallaties en de tussenkomsten op deze installaties, met uitzondering van de werken die betrekking hebben op de funderingen, de betonnen en de metselwerken en de dragende structuren en de werken bedoeld in § 1, 6°;

Art. 3.- Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

1° Opdrachtgever : iedere natuurlijke of rechtspersoon voor wiens rekening een bouwwerk wordt verwezenlijkt;

2° Bouwdirectie belast met het ontwerp : iedere natuurlijke of rechtspersoon die voor rekening van de opdrachtgever zorg draagt voor het ontwerp van het bouwwerk;

3° Bouwdirectie belast met de uitvoering : iedere natuurlijke of rechtspersoon die voor rekening van de opdrachtgever zorg draagt voor de uitvoering van het bouwwerk;

13° travaux de démantèlement;

14° travaux de démolition;

15° travaux de maintenance;

16° travaux d'entretien, de peinture et de nettoyage;

17° travaux d'assainissement.

18° travaux de finition se rapportant à un ou plusieurs travaux visés aux points 1° à 17°;

§ 2.- Pour l'application du présent arrêté, ne sont pas considérés comme chantiers temporaires ou mobiles:

1° les activités de forage et d'extraction dans les industries extractives;

2° le montage d'installations de production, de transformation, de transport et de traitement et les interventions sur ces installations, à l'exception des travaux aux fondations, au bétonnage, à la maçonnerie, aux structures portantes et les travaux visés au § 1er, 6°;

Art. 3.- Pour l'application du présent arrêté, on entend par:

1° Maître d'ouvrage : toute personne physique ou morale pour le compte de laquelle un ouvrage est réalisé;

2° Maître d'œuvre chargé de la conception : toute personne physique ou morale chargée de la conception de l'ouvrage pour le compte du maître d'ouvrage;

3° Maître d'œuvre chargé de l'exécution : toute personne physique ou morale chargée de l'exécution de l'ouvrage pour le compte du maître d'ouvrage;

- 4° Bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering : iedere natuurlijke of rechtspersoon die voor rekening van de opdrachtgever zorg draagt voor het toezicht op de uitvoering van het bouwwerk;
- 5° Aannemer : iedere natuurlijke of rechtspersoon die activiteiten verricht tijdens de uitvoeringsfase van de uitvoering van het bouwwerk ongeacht of hij werkgever of zelfstandige is of een werkgever die samen met zijn werknemers werkt op de bouwplaats;
- 6° Zelfstandige : iedere natuurlijke persoon die een beroepsactiviteit uitoefent waarvoor hij niet verbonden is door een arbeidsovereenkomst of waarvoor zijn rechtspositie niet eenzijdig is geregeld door de overheid.
- 7° Coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerkingsfase van het ontwerp van het bouwwerk : iedere persoon die door de opdrachtgever of de bouwdirectie belast met het ontwerp belast is om zorg te dragen voor de coördinatie inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerkingsfase van het ontwerp van het bouwwerk;
- 8° Coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitvoering van het bouwwerk : iedere persoon die door de opdrachtgever, de bouwdirectie belast met de uitvoering of de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering, belast is om zorg te dragen voor de coördinatie inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitvoering van het bouwwerk.
- 9° De wet : de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.
- 4° Maître d'œuvre chargé du contrôle de l'exécution de l'ouvrage: toute personne physique ou morale chargée de l'exécution de l'ouvrage pour le compte du maître d'ouvrage;
- 5° Entrepreneur: toute personne physique ou morale qui exerce des activités pendant la phase d'exécution de la réalisation de l'ouvrage, qu'elle soit un employeur, un indépendant ou un employeur qui travaille avec ses travailleurs sur le chantier;
- 6° Indépendant: toute personne physique qui exerce une activité professionnelle pour laquelle elle n'est pas liée par un contrat de travail ou pour laquelle sa situation juridique n'est pas réglée unilatéralement par l'autorité publique;
- 7° Coordinateur en matière de sécurité et de santé pendant l'élaboration du projet de l'ouvrage: toute personne chargée par le maître d'ouvrage ou par le maître d'œuvre chargé de la conception, de veiller à la coordination en matière de sécurité et de santé pendant l'élaboration du projet de l'ouvrage;
- 8° Coordinateur en matière de sécurité et de santé pendant la réalisation de l'ouvrage: toute personne chargée par le maître d'ouvrage, le maître d'œuvre chargé de l'exécution ou le maître d'œuvre chargé du contrôle de l'exécution, de veiller à la coordination en matière de sécurité et de santé pendant la réalisation de l'ouvrage.
- 9° La loi : la loi du 4 août 1996 concernant le bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Titel II : Bepalingen van toepassing op bouwplaatsen waar een coördinatie wordt gevoerd.

Art. 4 : De bepalingen van deze titel zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar de werken door minstens twee verschillende aannemers tegelijkertijd of achtereenvolgens worden uitgevoerd.

Hoofdstuk I – Algemene coördinatiebepalingen

Afdeling 1 – Het veiligheids- en gezondheidsplan

Art. 5.- § 1.- Het veiligheids- en gezondheidsplan is het document dat het geheel van maatregelen bevat ter voorkoming van de gevaren waaraan de werknemers kunnen blootgesteld worden als gevolg van :

- 1° de uitvoering van het werk;
- 2° de wederzijdse inwerking van activiteiten van de diverse tussenkommende partijen die tegelijkertijd op de tijdelijke of mobiele bouwplaats aanwezig zijn;
- 3° de opeenvolging van activiteiten van de diverse tussenkommende partijen op een tijdelijke of mobiele bouwplaats wanneer een tussenkomst, na het beëindigen ervan, risico's laat bestaan voor de andere tussenkommende partijen die later werken zullen uitvoeren;
- 4° de wederzijdse inwerking van alle installaties of alle andere activiteiten op of in de nabijheid van de site waar de tijdelijke of mobiele bouwplaats is gevestigd, inzonderheid het openbaar of privaat goederen- of personenvervoer, het aanvatten of de voortzetting van het gebruik van een gebouw of de voortzetting van eender welke exploitatie;
- 5° de uitvoering van mogelijke latere werkzaamheden aan het bouwwerk.

Titre II : Dispositions applicables aux chantiers où une coordination est organisée

Art. 4 : Les dispositions du présent titre sont applicables aux chantiers temporaires ou mobiles où s'effectuent des travaux exécutés par au moins deux entrepreneurs intervenant simultanément ou successivement.

Chapitre I – Dispositions générales en matière de coordination

Section 1 - Le plan de sécurité et de santé.

Art. 5.- § 1er.- Le plan de sécurité et de santé est le document comportant l'ensemble des mesures de prévention des dangers auxquels les travailleurs peuvent être exposés du fait de :

- 1° l'exécution du travail;
- 2° l'interférence des activités des divers intervenants qui sont simultanément présents sur le chantier temporaire ou mobile;
- 3° la succession des activités des divers intervenants sur un chantier temporaire ou mobile lorsqu'une intervention laisse subsister après son achèvement des risques pour les autres intervenants qui interviendront ultérieurement;
- 4° l'interférence de toutes les installations ou de toutes autres activités à l'intérieur ou à proximité du site sur lequel est implanté le chantier temporaire ou mobile, notamment le transport public ou privé de biens ou de personnes, le début ou la poursuite de l'utilisation d'un bâtiment ou la poursuite d'une exploitation quelconque;
- 5° l'exécution d'éventuels travaux ultérieurs à l'ouvrage.

§ 2.- Het veiligheids- en gezondheidsplan bevat inzonderheid volgende elementen:

- 1° de beschrijving van het te realiseren bouwwerk vanaf het ontwerp tot de volledige uitvoering ervan;
- 2° de beschrijving van de in § 1 bedoelde gevaren;
- 3° de beschrijving van de maatregelen ter voorkoming van de gevaren bedoeld in § 1. Deze beschrijving omvat :
 - a. de preventieregels en -maatregelen aangepast aan de kenmerken van het bouwwerk en voortvloeiend uit de toepassing van de algemene preventieprincipes bedoeld in bijlage 1 van dit besluit;
 - b. de specifieke maatregelen met betrekking tot de werkzaamheden bedoeld in artikel 6, § 2;
 - c. de instructies die de coördinatoren voor de tussenkommende partijen nodig achten;
- 4° de raming van de uitvoeringstermijn van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of achtereenvolgens plaatsvinden.

§ 3.- Het veiligheids- en gezondheidsplan omvat eveneens:

- 1° de lijst met de namen en de adressen van alle opdrachtgevers, bouwdirecties en aannemers, vanaf het moment dat deze personen bij de werken betrokken worden;
- 2° de naam en het adres van de coördinator-ontwerp;
- 3° de naam en het adres van de coördinator-verwezenlijking vanaf het moment van zijn aanstelling.

§ 4.- Het veiligheids- en gezondheidsplan wordt aangepast in functie van de volgende elementen:

§ 2.- Le plan de sécurité et de santé contient notamment les éléments suivants:

- 1° la description de l'ouvrage à réaliser, du projet jusqu'à sa réalisation complète;
- 2° la description des dangers visés au § 1er;
- 3° une description des mesures de prévention des dangers visés au § 1er. Cette description comprend:
 - a. l'ensemble des règles et mesures de prévention, adaptées aux caractéristiques du chantier, qui résultent de la mise en oeuvre des principes généraux de prévention visés à l'annexe 1 du présent arrêté;
 - b. les mesures spécifiques concernant les travaux visés à l'article 6, § 2;
 - c. les instructions que le coordinateur juge nécessaires pour les intervenants.
- 4° l'estimation de la durée de la réalisation des différents travaux ou des phases de travail se déroulant simultanément ou successivement.

§ 3.- Le plan de sécurité et de santé comporte également:

- 1° la liste des noms et adresses de tous les maîtres d'ouvrage, maîtres d'œuvre et entrepreneurs, dès le moment où ces personnes sont concernées par le chantier;
- 2° le nom et l'adresse du coordinateur-projet;
- 3° le nom et l'adresse du coordinateur-réalisation dès le moment où il est désigné.

§ 4.- Le plan de sécurité et de santé est adapté en fonction des éléments suivants:

- desgevallend de wijzigingen in verband met de uitvoeringsmodaliteiten overeengekomen tussen de tussenkomen de partijen, waarvan de weerslag op het welzijn bij het werk dezelfde waarborgen biedt als de oorspronkelijk in het plan voorziene uitvoeringsmodaliteiten;
 - eventueel de opmerkingen van de tussenkomen de partijen aan wie de elementen uit het veiligheids- en gezondheidsplan die hen aanbelangen zijn overgemaakt;
 - de stand van de werken;
 - het vaststellen van onvoorziene risico's of onvoldoende onderkende gevaren;
 - het optreden of het vertrek van tussenkomen de partijen;
 - de eventueel aan het ontwerp of de werken aangebrachte wijzigingen.
- le cas échéant, les modifications relatives aux modes d'exécution, convenues entre les intervenants, dont l'incidence sur le bien-être au travail offre les mêmes garanties que les modes d'exécution inscrits initialement dans le plan;
 - s'il y a lieu, les remarques des intervenants auxquels sont transmis les éléments du plan de sécurité et de santé qui les concernent;
 - l'évolution des travaux;
 - la constatation de risques imprévus ou de dangers insuffisamment reconnus;
 - l'arrivée ou le départ d'intervenants;
 - les modifications éventuelles apportées au projet ou aux travaux.

§ 5.- Het veiligheids- en gezondheidsplan maakt integraal deel uit van het bijzonder bestek of van de contractuele documenten en wordt hierin verplicht als een afzonderlijke post opgenomen.

§ 5.- Le plan de sécurité et de santé fait partie intégrante du cahier spécial des charges ou des documents contractuels et y est obligatoirement repris sous un poste séparé.

Behalve de post bedoeld in het eerste lid bevatten de offertes de beschrijving van de uitvoeringswijzen overeenkomstig de bepalingen van het veiligheids- en gezondheidsplan.

Outre le poste visé à l'alinéa 1er, les offres comportent la description des modes d'exécution de l'ouvrage répondant aux dispositions du plan de sécurité et de santé.

Art. 6.- § 1.- Het opstellen en bijhouden van een veiligheids- en gezondheidsplan is verplicht voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen :

Art. 6.- § 1er.- L'établissement et la tenue d'un plan de sécurité et de santé sont obligatoires pour les chantiers temporaires ou mobiles :

- 1° waarvan de vermoedelijke duur van de werkzaamheden langer dan dertig werkdagen is en waar meer dan twintig werknemers tegelijkertijd aan het werk zijn, of
- 2° waarvan de vermoedelijke duur langer dan 500 mandagen is.

- 1° dont la durée présumée des travaux excède trente jours ouvrables et où plus de vingt travailleurs sont occupés simultanément, ou
- 2° dont la durée présumée est supérieure à 500 hommes-jours.

§ 2.- Ongeacht de voorziene preventiemaatregelen is het veiligheids- en gezondheidsplan bovendien verplicht voor bouwwerken waar één of meer van de volgende werkzaamheden uitgevoerd worden:

1° werkzaamheden die de werknemers aan gevaren van bedelving, wegzinken of vallen blootstellen, gevaren die bijzonder vergroot worden door de aard van de werkzaamheden of van de toegepaste procédés of door de omgeving van de arbeidsplaats of de werken.

Voor de toepassing van vorig lid worden inzonderheid als bijzonder vergrote gevaren beschouwd :

- het graven van sleuven of putten van meer dan 1,20 m diepte en het werken aan deze putten;
- het werken in de onmiddellijke nabijheid van materialen zoals drijfzand of slib;
- het werken met een valgevaar van een hoogte van 5 m of meer;

2° werkzaamheden die de werknemers blootstellen aan chemische en biologische agentia die een bijzonder gevaar voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers inhouden;

3° elk werk met ioniserende stralingen waarvoor de aanwijzing van gecontroleerde of bewaakte zones zoals bepaald in artikel 20 van Richtlijn 80/836/Euratom, vereist is;

4° werkzaamheden in de nabijheid van elektrische hoogspanningslijnen of -kabels;

5° werkzaamheden die de werknemers blootstellen aan verdrinkingsgevaar;

6° ondergrondse werken en tunnelwerken;

7° werkzaamheden met duikuitrusting;

8° werkzaamheden onder overdruk;

§ 2.- Nonobstant les mesures de prévention prévues, un plan de sécurité et de santé est en outre obligatoire pour les chantiers où un ou plusieurs des travaux suivants sont exécutés:

1° travaux exposant les travailleurs à des dangers d'ensevelissement, d'enlèvement ou de chute de hauteur, particulièrement aggravés par la nature de l'activité ou des procédés mis en œuvre ou par l'environnement du poste de travail ou de l'ouvrage.

Pour l'application de l'alinéa précédent, sont notamment considérés comme dangers particulièrement aggravés :

- le creusement de tranchées ou de puits dont la profondeur excède 1,20 m et les travaux à ces puits ;
- le travail dans les environs immédiats de matériaux tels que le sable mouvant ou la vase;
- le travail avec danger de chute d'une hauteur de 5 m ou plus;

2° travaux exposant les travailleurs à des agents chimiques et biologiques qui présentent un risque particulier pour la sécurité et la santé des travailleurs;

3° tout travail avec radiations ionisantes qui exigent la désignation de zones contrôlées ou surveillées telles que définies à l'article 20 de la directive 80/836/Euratom;

4° travaux à proximité de lignes ou de câbles électriques à haute tension;

5° travaux exposant les travailleurs à un risque de noyade;

6° travaux de terrassements souterrains et de tunnels;

7° travaux en plongée appareillée;

8° travaux en caisson d'air comprimé;

9° werkzaamheden waarbij springstoffen worden gebruikt;

10° werkzaamheden in verband met de montage of demontage van geprefabriceerde elementen.

Art. 7 – De opstelling en het bijhouden van een vereenvoudigd veiligheids- en gezondheidsplan is verplicht voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen andere dan deze bepaald in artikel 6.

Het vereenvoudigd plan bevat ten minste volgende elementen :

- de administratieve gegevens bedoeld in artikel 5 § 3;
- de inventarisatie en evaluatie van de risico's;
- de maatregelen ter voorkoming van de risico's als gevolg van de werkuitvoering en de wederzijdse inwerking van de activiteiten van de diverse tussenkomende partijen.

Afdeling 2 – Het coördinatiedagboek en het post-interventiedossier

Art. 8 - § 1 – Het coördinatiedagboek is het document waarin de coördinator volgende gegevens noteert :

- 1° de namen en adressen van de tussenkomende partijen, het ogenblik van hun tussenkomst op de bouwplaats en voor ieder van hen, het voorziene aantal op de bouwplaats tewerk te stellen werknemers evenals de voorziene duur van de werken;
- 2° de beslissingen, vaststellingen en gebeurtenissen die voor het ontwerp en de uitvoering van het bouwwerk van belang zijn;
- 3° de opmerkingen gemaakt aan de tussenkomende partijen en de gevolgen die ze eraan gegeven hebben;
- 4° de gevolgen gegeven aan de opmerkingen van de tussenkomende partijen en de werknemers-vertegenwoordigers die van belang zijn voor het ontwerp van het project en de uitvoering van het bouwwerk;
- 5° de verslagen van de vergaderingen van de coördiantiestructuur bedoeld in art. 10;
- 6° de arbeidsongevallen.

9° travaux comportant l'usage d'explosifs;

10° travaux de montage ou de démontage d'éléments préfabriqués.

Art 7 – L'établissement et la tenue d'un plan simplifié de santé et de sécurité sont obligatoires pour les chantiers temporaires ou mobiles, autres que ceux visés à l'article 6.

Le plan simplifié contient au moins les éléments suivants:

- les données administratives visées à l'article 5 § 3;
- l'inventaire et l'évaluation des risques;
- les mesures de prévention contre les risques résultant de l'exécution du travail et de l'interférence des activités des divers intervenants.

Section 2 – Le journal de coordination et le dossier d'intervention ultérieure.

Art. 8 - § 1er.- Le journal de coordination est le document permettant au coordinateur de consigner :

- 1° les noms et adresses des intervenants, le moment de leur intervention sur le chantier et, pour chacun d'eux, l'effectif prévu de travailleurs sur le chantier ainsi que la durée prévue des travaux;
- 2° les décisions, constatations et événements importants pour la conception du projet ou la réalisation de l'ouvrage;
- 3° les observations faites aux intervenants et les suites qu'ils y ont réservées;
- 4° les suites réservées aux observations des intervenants et des représentants des travailleurs qui sont d'importance pour la conception du projet ou la réalisation de l'ouvrage;
- 5° les rapports des réunions de la structure de coordination visée à l'article 10;
- 6° les accidents du travail

§ 2. Het aan de kenmerken van het bouwwerk aangepast postinterventiedossier bevat de voor de veiligheid en de gezondheid nuttige elementen waarmee bij eventuele latere werkzaamheden moet worden rekening gehouden.

Dit dossier bevat ten minste :

- de architecturale, technische en organisatorische elementen in verband met de uitvoering, de instandhouding en het onderhoud van het bouwwerk;
- de gegevens voor de uitvoerders van te voorziene latere werkzaamheden, inzonderheid de herstelling, vervanging of ontmanteling van installaties of constructie-elementen;
- de verantwoording van de keuzen in verband met ondermeer de toegepaste uitvoeringsmethoden, technieken, materialen of architecturale elementen.

§ 3. Het coördinatiedagboek en het postinterventiedossier zijn verplichte documenten op alle bouwplaatsen waar een coördinatie wordt verzekerd.

Afdeling 3 – De coördinatie van de preventieve acties

Onderafdeling 1 : De coördinatie van de informatie

Art. 9. De coördinator-verwezenlijking bedoeld in artikel 3, 8° van dit besluit :

- bezorgt een kopie van het Veiligheids- en gezondheidsplanaan de syndicale afvaardiging of aan het Comité Preventie en Bescherming opgericht op de bouwplaats of, bij ontstentenis hiervan, aan de preventiecomités of syndicale afvaardigingen van de tussenkomende partijen, naarmate zij werken uitvoeren;
- past, voor zover hij dit nodig acht, het Veiligheids- en gezondheidsplanaan de opmerkingen van de hierboven genoemde organen aan;
- informeert de hiervoor geciteerde organen over de belangrijke wijzigingen omtrent de veiligheid en de gezondheid van de werknemers.

§ 2.- Le dossier d'intervention ultérieure, adapté aux caractéristiques de l'ouvrage, contient les données utiles en matière de sécurité et de santé à prendre en compte lors d'éventuels travaux ultérieurs.

Ce dossier comporte au moins :

- les éléments architecturaux, techniques et organisationnels qui concernent la réalisation, la maintenance et l'entretien de l'ouvrage;
- l'information pour les exécutants de travaux ultérieurs prévisibles, notamment la réparation, le remplacement ou le démontage d'installations ou d'éléments de construction;
- la justification pertinente des choix en ce qui concerne entre autres les modes d'exécution, les techniques, les matériaux ou les éléments architecturaux.

§ 3.- Le journal de coordination et le dossier d'intervention ultérieure sont obligatoires sur tous les chantiers où une coordination est organisée.

Section 3 – La coordination des actions de prévention

Sous-section 1 : La coordination de l'information

Art. 9.- Le coordinateur-réalisation visé à l'article 3, 8° du présent arrêté :

- communique une copie du plan de sécurité à la délégation syndicale ou au comité de prévention et établi sur le chantier ou, à défaut, aux comités de prévention ou délégations syndicales des entreprises intervenantes, au fur et à mesure de leur intervention;
- adapte, s'il estime utile, le plan de sécurité aux observations qui lui sont adressées par les organes précités;
- informe les organes précités des modifications d'importance pour la sécurité et la santé des travailleurs.

- licht de hierboven genoemde organen op hun verzoek in over :
 - a. de gevolgen gegeven aan de opmerkingen bedoeld in art. 8 § 1, 4° die hen betreffen;
 - b. de contractuele modaliteiten van zijn coördinatieopdracht die van belang zijn voor de werknemers conform aan de bepalingen van art. 22.

Onderafdeling 2 : De coördinatiestructuur

Art. 10 – Een coördinatiestructuur wordt opgericht op alle bouwplaatsen waarvan, hetzij, het vermoedelijk werkvolume meer dan 5000 mandagen bedraagt, hetzij de prijs van de totale werken, geschat door de bouwdirectie belast met het ontwerp, 100 miljoen BEF, BTW niet meegerekend bedraagt, en waar ten minste drie ondernemingen gelijktijdig werken uitvoeren.

Op het gemotiveerd verzoek van de coördinator-verwezenlijking organiseert de opdrachtgever een coördinatiestructuur op andere bouwplaatsen dan deze bedoeld in het eerste lid.

Art. 11 § 1 – De coördinatiestructuur heeft tot doel bij te dragen tot de organisatie van de coördinatie op de bouwplaats.

De tussenkomsten van de coördinatiestructuur hebben tot doel :

- de informatie en raadpleging van de verschillende tussenkomende partijen evenals de onderlinge communicatie te vergemakkelijken;
- een efficiënt overleg tussen de tussenkomende partijen omtrent de toepassing van voorkomingsmaatregelen op de bouwplaats mogelijk te maken;
- elk geschil of interpretatiekwestie inzake de naleving van de voorkomingsmaatregelen op de bouwplaats te regelen;
- adviezen inzake veiligheid en gezondheid uit te brengen.

- informe à leur demande les organes précités:

- a. des suites réservées aux observations visées à l'article 8 § 1, 4°, qui les concernent;
- b. des modalités contractuelles de sa mission de coordination, qui présentent un intérêt pour les travailleurs, conformément aux dispositions de l'art. 22.

Sous-section 2 : La structure de coordination

Art. 10 - Une structure de coordination est instaurée sur tous les chantiers dont, soit, le volume présumé des travaux est supérieur à 5000 hommes-jour, soit, le prix total des travaux estimés par le maître d'oeuvre chargé de la conception excède 100 millions de FB, hors TVA, et où au moins trois entreprises interviennent simultanément.

A la demande motivée du coordinateur-réalisation, le maître d'ouvrage organise une structure de coordination sur d'autres chantiers que ceux visés à l'alinéa 1er.

Art. 11 - § 1er - La structure de coordination a pour objectif de contribuer à l'organisation de la coordination sur le chantier.

Ses interventions ont notamment pour objet:

- de faciliter l'information et la consultation des différents intervenants et la communication entre eux;
- de permettre une concertation efficace entre les intervenants quant à la mise en œuvre des mesures de prévention sur le chantier;
- de régler tout différent ou toute question d'interprétation lié au respect des mesures de prévention sur le chantier.
- d'émettre des avis dans le domaine de la sécurité et de la santé.

§ 2 – De coördinatiestructuur is samengesteld uit:

- de opdrachtgever of zijn vertegenwoordiger;
- de coördinator-verwezenlijking ;
- de verantwoordelijken van de aanwezige ondernemingen;
- de bouwdirectie belast met de uitvoering van de werken;
- de bouwdirectie belast met het toezicht op de uitvoering van de werken;
- twee vertegenwoordigers van het comité Preventie en Bescherming of van de syndicale afvaardiging op de bouwplaats of, bij ontstentenis, een vertegenwoordiger van elk preventiecomité of elke syndicale afvaardiging van de op de bouwplaats aanwezige aannemers;
- de adviseurs van de diensten voor preventie en bescherming van de op de bouwplaats aanwezige aannemers wanneer hun aanwezigheid door de coördinator-verwezenlijking vereist wordt;
- twee vertegenwoordigers van het comité voor Preventie en Bescherming van de onderneming van de opdrachtgever, wanneer de tijdelijke of mobiele bouwplaats gelegen is in een instelling of een site waar de opdrachtgever personeel tewerkstelt;
- iedere andere persoon die door de opdrachtgever wordt uitgenodigd.

§ 3 – Op initiatief of op het gemotiveerd verzoek van een lid of van de bevoegde ambtenaar roept de coördinator-verwezenlijking de leden van de coördinatiestructuur waarvan hij voorzitter is, samen.

Hoofdstuk II – Toepassing van de coördinatie

Afdeling 1 – De coördinatie van het ontwerp van het bouwwerk

Art. 12.- § 1.-Behalve indien met zekerheid vaststaat dat de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaats door één enkele aannemer zullen worden uitgevoerd, stelt de opdrachtgever van bij het begin van de studiefase van het ontwerp dat betrekking heeft op de bedoelde werken een coördinator-ontwerp aan.

§ 2 - La structure de coordination est composée :

- du maître d’ouvrage ou de son représentant;
- du coordinateur-réalisation;
- des responsables des entreprises présentes;
- du maître d’œuvre chargé de la réalisation des travaux;
- du maître d’œuvre chargé du contrôle de la réalisation des travaux;
- de deux représentants du comité de prévention et de protection ou de la délégation syndicale du chantier ou, à défaut, d’un représentant de chacun des comités de prévention ou des délégations syndicales des entreprises intervenantes ;
- des conseillers des services de prévention et de protection des entreprises présentes sur le chantier, lorsque leur présence est requise par le coordinateur-réalisation;
- de deux représentants du comité de prévention et de protection de l’entreprise du maître d’ouvrage, lorsque le chantier temporaire ou mobile est situé dans un établissement ou sur un site où le maître d’ouvrage accupe du personnel ;
- de toute autre personne invitée par le maître d’ouvrage.

§ 3 - Le coordinateur-réalisation convoque, d’initiative ou à la demande motivée d’un membre ou du fonctionnaire compétent, la structure de coordination, dont il est le président.

Chapitre II – Mise en oeuvre de la coordination

Section 1 – La coordination du projet de l’ouvrage

Art. 12.- § 1.-Sauf dans les cas où il est établi avec certitude que les travaux sur le chantier temporaire ou mobile seront exécutés par un seul entrepreneur, le maître d’ouvrage désigne un coordinateur-projet dès le début de la phase d’étude du projet se rapportant auxdits travaux .

§ 2.- Wanneer het bouwwerk niet bestemd is voor professioneel of commercieel gebruik en de werkzaamheden ondernomen worden voor rekening van een particulier, valt de in § 1 bedoelde verplichting van de opdrachtgever ten laste van de bouwdirectie belast met het ontwerp.

§ 3.- De bouwdirectie belast met het ontwerp mag de ontwerpfase van het project niet aanvatten, zolang de coördinator-ontwerp niet is aangesteld.

§ 4.- De personen belast met de aanstelling van de coördinator-ontwerp zien erop toe dat deze:

- 1° zijn opdrachten, bedoeld in artikel 16, te allen tijde volledig en adequaat vervult;
- 2° betrokken wordt bij alle etappes van de werkzaamheden voor de uitwerking, wijzigingen en aanpassingen van het ontwerp van het bouwwerk,
- 3° alle informatie krijgt die nodig is voor de uitvoering van zijn opdracht; hiertoe wordt de coördinator uitgenodigd op alle vergaderingen, georganiseerd door de bouwdirectie en ontvangt hij alle door deze bouwdirectie verwezenlijkte studies binnen een termijn die hem toelaat zijn opdracht uit te voeren;
- 4° hen bij het einde van zijn opdracht een exemplaar van het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan, het geactualiseerde coördinatie-dagboek en het postinterventiedossier overmaakt.

§ 5.- Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden van de verschillende tussenkomende partijen, zien de personen belast met de aanstelling van de coördinator-ontwerp erop toe dat de verschillende tussenkomende partijen samenwerken en hun activiteiten coördineren, teneinde aan deze laatste het gezag, de middelen en de informatie te geven die nodig zijn voor de goede uitvoering van zijn opdracht;

Art. 13.- § 1.- De aangeduide coördinator-ontwerp kan bijgestaan worden door één of meerdere adjuncten.

§ 2.- Lorsque l'ouvrage n'est pas destiné à un usage professionnel ou commercial et que les travaux sont entrepris pour le compte d'un particulier, l'obligation du maître d'ouvrage, visée au § 1er, incombe au maître d'œuvre chargé de la conception.

§ 3.- Le maître d'oeuvre chargé de la conception ne peut entamer la phase de conception du projet tant que le coordinateur-projet n'est pas désigné.

§ 4.- Les personnes chargées de la désignation du coordinateur-projet veillent à ce que celui-ci:

- 1° remplisse en tout temps et de façon adéquate les tâches visées à l'article 16;
- 2° soit associé à toutes les étapes des activités relatives à l'élaboration, aux modifications et aux adaptations du projet de l'ouvrage ;
- 3° reçoive toutes les informations nécessaires à l'exécution de ses tâches, ;à cet effet, le coordinateur est invité aux réunions organisées par le maître d'œuvre et est rendu destinataire, dans un délai permettant l'exercice de sa fonction, de toutes les études réalisées par ce maître d'œuvre;
- 4° leur remette, en fin de mission, un exemplaire du plan de sécurité et de santé actualisé, du journal de coordination actualisé, et du dossier d'intervention ultérieure.

§ 5.- Sans préjudice des responsabilités des différents intervenants, les personnes chargées de la désignation du coordinateur-projet veillent à la coopération des intervenants et à la coordination de leurs activités, en vue d'assurer au coordinateur l'autorité, les moyens et les informations nécessaires à la bonne exécution de ses tâches ;

Art. 13.- § 1er.- Le coordinateur-projet désigné peut être assisté par un ou plusieurs adjoints.

§ 2.- De opdracht van de coördinator-ontwerp eindigt bij de overdracht van het veiligheids- en gezondheidsplan, het coördinatieboek en het post-interventiedossier aan de opdrachtgever of bij toepassing van art. 12 § 2, aan de bouwdirectie belast met het ontwerp.

Art. 14 – De aanstelling van de coördinator-ontwerp gebeurt op basis van een schriftelijke overeenkomst.

In afwijking van het eerste lid gebeurt de aanstelling van de coördinator-ontwerp op basis van een eenvoudig document wanneer de coördinator een werknemer van de opdrachtgever is of, bij toepassing van artikel 12 § 2, van de bouwdirectie belast met het ontwerp.

Art. 15.- § 1.- De overeenkomst en het document, bedoeld in artikel 14, bepalen de regels voor het vervullen van de opdrachten van de coördinator-ontwerp en de hem ter beschikking gestelde middelen. Deze overeenkomst en dit document mogen geen clausules bevatten, waardoor de verantwoordelijkheden die, krachtens de wet of dit besluit, aan de tussenkomende partijen toekomen, geheel of gedeeltelijk aan de coördinator worden overgedragen.

§ 2.- De overeenkomst en het document bepalen inzonderheid:

- 1° de taken die de coördinator-ontwerp in toepassing van artikel 16 moet vervullen;
- 2° het ogenblik waarop de coördinator-ontwerp zijn opdracht aanvangt;
- 3° de verplichtingen van de personen belast met de aanstelling van de coördinator-ontwerp, voortvloeiend uit de bepalingen van artikel 12, §§ 4 en 5;

§ 3.- Het document bedoeld in artikel 14, lid 2 bepaalt bovendien :

§ 2.- La mission du coordinateur-projet prend fin par la transmission du plan de sécurité et de santé, du journal de coordination et du dossier d'intervention ultérieure au maître d'ouvrage, ou, en cas d'application de l'art. 12 § 2, au maître d'oeuvre chargé de la conception.

Art. 14 – La désignation du coordinateur-projet fait l'objet d'une convention écrite.

Par dérogation à l'alinéa 1er, la désignation du coordinateur-projet fait l'objet d'un simple document, lorsque le coordinateur est un travailleur du maître d'ouvrage ou, en cas d'application de l'article 12 § 2, du maître d'oeuvre chargé de la conception.

Art. 15.- § 1er.- La convention et le document, visé à l'article 14, définissent les règles relatives à l'accomplissement des tâches du coordinateur-projet ainsi que les moyens mis à sa disposition. Ces conventions et document ne peuvent contenir de clauses qui transfèrent au coordinateur tout ou partie des responsabilités incombant aux autres intervenants en application de la loi ou du présent arrêté.

§ 2.- La convention et le document précisent notamment:

- 1° les tâches que le coordinateur-projet est tenu d'accomplir, en exécution de l'article 16 ;
- 2° le moment auquel le coordinateur-projet entame sa mission;
- 3° les obligations des personnes chargées de la désignation du coordinateur-projet, qui résultent des dispositions de l'article 12, §§ 4 et 5;

§ 3.- Le document visé à l'article 14, al. 2 précise en outre :

- 1° indien zulks het geval is, het aantal adjuncten van de coördinator-ontwerp en de wijze waarop zij worden aangesteld, met dien verstande dat zij aan dezelfde regels onderworpen zijn voor het vervullen van hun opdracht als de coördinator-ontwerp;
- 2° de eventuele medewerkers, lokalen en arbeidsmiddelen die ter beschikking gesteld worden van de coördinator-ontwerp;
- 3° de tijd die de coördinator-ontwerp en zijn eventuele adjuncten en medewerkers voor het vervullen van de coördinatieopdracht ter beschikking gesteld wordt;

Art. 16.- Naast de coördinatie van de toepassing van de bepalingen van artikel 17 van de wet, is de coördinator-ontwerp, in toepassing van artikel 18 van de wet, inzonderheid belast met de volgende taken :

- a. hij stelt het veiligheids- en gezondheidsplan op in toepassing van de bepalingen van artikel 5, §§ 1 tot 3, van dit besluit;
- b. hij past het veiligheids- en gezondheidsplan aan overeenkomstig de bepalingen van artikel 5, § 4 van dit besluit;
- c. hij maakt de elementen van het veiligheids- en gezondheidsplan over aan de tussenkommende partijen voor zover deze elementen hen betreffen;
- d. hij controleert of de offertes, bedoeld in artikel 5, § 5 in overeenstemming zijn met het veiligheids- en gezondheidsplan.
- e. hij opent het coördinatiedagboek en het postinterventiedossier, houdt ze bij en vult ze aan overeenkomstig de bepalingen van artikel 8 van dit besluit;

- 1° s'il y a lieu, le nombre d'adjoints du coordinateur-projet et leur mode de désignation étant entendu qu'ils sont soumis, pour l'accomplissement de leurs tâches, aux mêmes règles que le coordinateur-projet;
- 2° les éventuels collaborateurs, les locaux et les équipements de travail mis à la disposition du coordinateur projet;
- 3° le temps mis à la disposition du coordinateur-projet et de ses adjoints et collaborateurs éventuels pour l'exécution de la mission de coordination;

Art. 16.- Outre la coordination de la mise en oeuvre des dispositions de l'article 17 de la loi, le coordinateur-projet est, en application de l'article 18 de la loi, notamment chargé des tâches suivantes:

- a. il établit le plan de sécurité et de santé conformément aux dispositions de l'article 5, §§ 1 à 3, du présent arrêté;
- b. il adapte le plan de sécurité et de santé conformément aux dispositions de l'article 5, § 4, du présent arrêté ;
- c. il transmet les éléments du plan de sécurité et de santé aux intervenants pour autant que ces éléments les concernent;
- d. il vérifie la conformité des offres, visées à l'article 5 § 5, au plan de sécurité et de santé.
- e. il ouvre le journal de coordination et le dossier d'intervention ultérieure, les tient et les complète conformément aux dispositions de l'article 8 du présent arrêté;

f. hij draagt het veiligheids- en gezondheidsplan, het coördinatiedagboek en het postinterventiedossier, al naargelang van het geval, over aan de opdrachtgever of de bouwdirectie belast met het ontwerp en stelt die overdracht en het einde van het ontwerp van bouwwerk vast in het coördinatiedagboek en in een afzonderlijk document.

Afdeling 2 – De coördinatie van de uitvoering van het bouwwerk

Art. 17 – De coördinatie, uitgevoerd in de loop van de ontwerpfasen van het bouwwerk wordt in de fase van de uitvoering van de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen niet verdergezet, wanneer deze werken door één enkele aannemer worden uitgevoerd.

In dit geval past de aannemer de voorschriften toe van het veiligheids- en gezondheidsplan dat door de coördinator-ontwerp werd opgesteld en waarvan hij door de opdrachtgever in het bezit werd gesteld.

Art. 18 - § 1 – Vóór het begin van de uitvoering van de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen stelt de opdrachtgever een coördinator-verwezenlijking aan.

§ 2.- Wanneer het bouwwerk niet bestemd is voor professioneel of commercieel gebruik en de werkzaamheden ondernomen worden voor rekening van een particulier, valt de in § 1 bedoelde verplichting van de opdrachtgever ten laste van de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering of bij ontstentenis, van de bouwdirectie belast met de uitvoering.

§ 3.- De personen belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking zien erop toe dat die coördinator in het bezit gesteld wordt van een exemplaar van het veiligheids- en gezondheidsplan, het coördinatiedagboek en het postinterventiedossier.

f. il transmet le plan de sécurité et de santé, le journal de coordination et le dossier d'intervention ultérieure, selon le cas, au maître d'ouvrage ou au maître d'œuvre chargé de la conception et acte cette transmission et la fin du projet de l'ouvrage dans le journal de coordination et dans un document distinct.

Section 2 – La coordination de la réalisation de l'ouvrage.

Art. 17 – La coordination, exécutée au cours de la phase de conception du projet, n'est pas poursuivie durant la phase de réalisation des travaux sur le chantier temporaire ou mobile lorsque ceux-ci sont exécutés par un seul entrepreneur.

Dans l'hypothèse visée à l'alinéa 1er, l'entrepreneur applique les prescriptions du plan de sécurité et de santé établi par le coordinateur-projet et dont le maître d'ouvrage l'aura mis préalablement en possession.

Art. 18 - § 1er. – Le maître d'ouvrage désigne un coordinateur-réalisation avant le début de l'exécution des travaux sur le chantier temporaire ou mobile.

§ 2.- Lorsque l'ouvrage n'est pas destiné à un usage professionnel ou commercial et que les travaux sont entrepris pour le compte d'un particulier, l'obligation du maître d'ouvrage, visée au § 1er, incombe au maître d'œuvre chargé du contrôle de l'exécution ou, à défaut, au maître d'œuvre chargé de l'exécution..

§ 3.- Les personnes chargées de la désignation du coordinateur-réalisation veillent à ce que ce coordinateur soit mis en possession d'un exemplaire du plan de sécurité et de santé, du journal de coordination et du dossier d'intervention ultérieure.

§ 4.- De personen belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking zien erop toe dat deze laatste:

§ 4.- Les personnes chargées de la désignation du coordinateur-réalisation veillent à ce que celui-ci:

- 1° zijn opdrachten, bedoeld in artikel 23, te allen tijde volledig en adequaat vervult;
- 2° betrokken wordt bij alle etappes van de werkzaamheden voor de uitvoering van het bouwwerk,
- 3° alle informatie krijgt die nodig is voor de uitvoering van zijn opdracht; hiertoe wordt de coördinator uitgenodigd op de vergaderingen door de bouwdirectie georganiseerd en ontvangt hij alle door de bouwdirectie verwezenlijkte studies binnen een termijn die hem toelaat zijn opdracht uit te voeren;
- 4° op het einde van zijn opdracht aan de opdrachtgever een exemplaar van de documenten bedoeld in artikel 23, 4° b van dit besluit tegen ontvangstbewijs, overmaakt.

- 1° remplisse en tout temps et de façon adéquate les tâches, visées à l'article 23 ;
- 2° soit associé à toutes les étapes des activités relatives à la réalisation de l'ouvrage ;
- 3° reçoive toutes les informations nécessaires à l'exécution de ses tâches ; à cet effet le coordinateur est invité aux réunions organisées par le maître d'œuvre et est rendu destinataire, dans un délai permettant l'exercice de sa fonction, de toutes les études réalisées par ce maître d'œuvre;
- 4° remette au maître de l'ouvrage, en fin de mission, avec accusé de réception, un exemplaire des documents visés à l'article 23, 4° b, du présent arrêté;

§ 5.- Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden van de verschillende tussenkomende partijen, zien de personen belast met de aanstelling van de coördinator erop toe dat de verschillende tussenkomende partijen samenwerken en hun activiteiten coördineren, teneinde aan deze laatste het gezag, de middelen en de informatie te geven die nodig zijn voor de goede uitvoering van zijn taken;

§ 5.- Sans préjudice des responsabilités des différents intervenants, les personnes chargées de la désignation du coordinateur-réalisation veillent à la coopération des divers intervenants et à la coordination de leurs activités, en vue d'assurer au coordinateur l'autorité, les moyens et les informations nécessaires à la bonne exécution de ses tâches.

§ 6 – Behalve in geval van overmacht mogen de werken op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen niet aangevat worden voordat de coördinator-verwezenlijking aangesteld en het veiligheids- en gezondheidsplan opgesteld werd.

§ 6. – Sauf cas de force majeure, les travaux ne peuvent débiter sur les chantiers temporaires ou mobiles qu'après la désignation du coordinateur-réalisation et l'établissement du plan de sécurité et de santé.

Art. 19 – In afwijking van art. 18 § 1 en behalve in gevallen van overmacht, wordt een coördinator-verwezenlijking aangesteld van zodra zich onvoorziene omstandigheden voordoen die de aannemer of de opdrachtgever ertoe aanzetten beroep te doen op één of meerdere bijkomende aannemers.

Art. 19 - Par dérogation à l'article 18 § 1er, et sauf dans les cas de force majeure, la désignation d'un coordinateur-réalisation a lieu dès le moment de la survenance de circonstances imprévues qui amènent l'entrepreneur ou le maître d'ouvrage à faire appel à l'intervention complémentaire d'un ou de plusieurs autres entrepreneurs.

Art. 20.- § 1.- De aangeduide coördinator-verwezenlijking kan bijgestaan worden door één of meerdere adjuncten.

§ 2.- De functies van coördinator-ontwerp en van coördinator-verwezenlijking mogen door eenzelfde persoon vervuld worden.

Art. 21.- De aanstelling van de coördinator-verwezenlijking gebeurt op basis van een geschreven overeenkomst.

In afwijking van het eerste lid gebeurt de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking op basis van een eenvoudig document indien de coördinator een werknemer van de bouwheer is of, bij toepassing van artikel 18 § 2, van de betrokken bouwdirectie.

Art. 22.- § 1.- De overeenkomst en het document, bedoeld in artikel 21, bepalen de regels voor het vervullen van de opdrachten van de coördinator-verwezenlijking en de hem ter beschikking gestelde middelen. Deze overeenkomst of dit document mogen, geen clausules bevatten waardoor de verantwoordelijkheden die, in toepassing van de wet of dit besluit, aan de andere tussenkomende partijen toekomen, geheel of gedeeltelijk aan de coördinator worden overgedragen.

§ 2.- De overeenkomst en het document bepalen inzonderheid :

- 1° de door de coördinator-verwezenlijking te vervullen opdrachten in toepassing van artikel 23;
- 2° het ogenblik waarop de coördinator-verwezenlijking zijn opdracht aanvangt;
- 3° de verplichtingen van de personen belast met de aanstelling van de coördinator-verwezenlijking, voortvloeiend uit de bepalingen van artikel 18, §§ 3, 4 en 5;

§ 3.- Het document bedoeld in artikel 21, lid 2 bepaalt bovendien :

Art. 20.- § 1er.- Le coordinateur-réalisation désigné peut être assisté par un ou plusieurs adjoints.

§ 2.- Les fonctions de coordinateur-projet et de coordinateur-réalisation peuvent être remplies par une même personne.

Art. 21.- La désignation du coordinateur-réalisation fait l'objet d'une convention écrite.

Par dérogation à l'alinéa 1er, la désignation du coordinateur-réalisation fait l'objet d'un simple document, lorsque le coordinateur est un travailleur du maître d'ouvrage ou, en cas d'application de l'article 18 § 2, du maître d'oeuvre concerné.

Art. 22 § 1er.- La convention et le document, visé à l'article 21, définissent les règles relatives à l'accomplissement des tâches du coordinateur-réalisation, ainsi que les moyens mis à sa disposition. Ces conventions et documents ne peuvent contenir des clauses qui transfèrent au coordinateur tout ou partie des responsabilités incombant aux autres intervenants en application de la loi ou du présent arrêté.

§ 2. La convention et le document précisent notamment:

- 1° les tâches que le coordinateur-réalisation est tenu d'accomplir, en exécution de l'article 23 ;
- 2° le moment auquel le coordinateur-réalisation entame sa mission;
- 3° les obligations des personnes chargées de la désignation du coordinateur-réalisation, qui résultent des dispositions de l'article 18, §§ 3, 4 et 5.

§ 3.- Le document visé à l'article 21, al. 2 précise en outre :

- 1° indien zulks het geval is, het aantal adjuncten van de coördinator-verwezenlijking en de wijze waarop zij voor het vervullen van hun opdracht worden aangesteld, met dien verstande dat zij aan dezelfde regels voor het vervullen van hun opdracht als de coördinator-verwezenlijking onderworpen zijn;
- 2° de eventuele medewerkers, lokalen en arbeidsmiddelen die aan de coördinator-verwezenlijking ter beschikking gesteld worden;
- 3° de tijd die aan de coördinator-verwezenlijking en zijn eventuele adjuncten en medewerkers voor het vervullen van de coördinatieopdracht ter beschikking gesteld wordt;

Art. 23.- In toepassing van artikel 22 van de wet heeft de coördinator-verwezenlijking de volgende opdrachten:

1° algemeen:

- a. hij coördineert de uitvoering van de algemene preventiebeginselen, bedoeld in artikel 5 van de wet, bij de technische of organisatorische keuzen met het oog op de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar worden uitgevoerd evenals bij de raming van de duur van de uitvoering ervan;
- b. hij coördineert de uitvoering van de relevante schikkingen opdat de aannemers:
 - tijdens de uitvoering van het bouwwerk de algemene preventiebeginselen en de na te leven beginselen, bedoeld in de artikelen 4 en 5 van de wet en artikel 30 van dit besluit, coherent toepassen;
 - het veiligheids- en gezondheidsplan toepassen;

1° s'il y a lieu, le nombre d'adjoints du coordinateur-réalisation et leur mode de désignation, étant entendu qu'ils sont soumis, pour l'accomplissement de leur mission, aux mêmes règles que le coordinateur-réalisation;

2° les éventuels collaborateurs, les locaux et les équipements de travail mis à la disposition du coordinateur réalisation;

3° le temps mis à la disposition du coordinateur-réalisation et de ses adjoints et collaborateurs éventuels pour l'exécution de la mission de coordination.

Art. 23.- En application de l'article 22 de la loi, le coordinateur-réalisation est chargé des missions suivantes:

1° en général:

- a. il coordonne la mise en œuvre des principes généraux de prévention, visés à l'article 5 de la loi, lors des choix techniques ou organisationnels afin de planifier les différents travaux ou phases de travail qui se déroulent simultanément ou successivement ainsi que lors de la prévision de la durée impartie à leur réalisation;
- b. il coordonne la mise en œuvre des dispositions pertinentes afin que les entrepreneurs:
 - appliquent de façon cohérente les principes généraux de prévention et les principes à observer lors de la réalisation de l'ouvrage, visés aux articles 4 et 5 de la loi, et à l'article 30 du présent arrêté;
 - appliquent le plan de sécurité et de santé;

- c. hij organiseert, met het oog op de bescherming van de werknemers en de voorkoming van ongevallen en beroepsmatige gezondheidsrisico's, de samenwerking en de wederzijdse informatie tussen de aannemers die terzelfdertijd of na elkaar op de bouwplaats een activiteit uitoefenen, coördineert hun activiteiten en verstrekt hen aanwijzingen terzake;
 - d. hij coördineert de controle op de juiste toepassing van de werkprocedures;
 - e. hij treft de nodige maatregelen opdat alleen personen die daartoe de toelating hebben gekregen, de bouwplaats kunnen betreden;
 - f. hij roept de coördinatiestructuur samen overeenkomstig de bepalingen van artikel 11 ter § 3.
- 2° In verband met het veiligheids- en gezondheidsplan:
- a. hij past het veiligheids- en gezondheidsplan aan overeenkomstig de bepalingen van artikel 5, § 4;
 - b. hij maakt de elementen van het aangepast veiligheids- en gezondheidsplan over aan de tussenkomende partijen voor zover deze elementen hen aanbelangen.
- 3° In verband met het coördinatiedagboek:
- a. hij noteert de opmerkingen van de aannemers in het coördinatiedagboek en laat ze door de betrokken partijen viseren;
 - b. hij houdt het coördinatiedagboek bij en vult het aan overeenkomstig de bepalingen van artikel 8 van dit besluit;
- c. il organise, en vue de la protection des travailleurs et de la prévention des accidents et des risques professionnels d'atteinte à la santé, la coopération et l'information mutuelle entre les entrepreneurs qui exercent simultanément ou successivement une activité sur le chantier, il coordonne leurs activités et leur fournit des indications en la matière;
 - d. il coordonne la surveillance de l'application correcte des procédures de travail;
 - e. il prend les mesures nécessaires pour que seules les personnes autorisées puissent accéder au chantier;
 - f. il convoque la structure de coordination conformément aux dispositions de l'article 11 § 3.
- 2° en ce qui concerne le plan de sécurité et de santé:
- a. il adapte le plan de sécurité et de santé conformément aux dispositions de l'article 5, § 4.
 - b. il transmet les éléments du plan de sécurité et de santé adapté aux intervenants pour autant que ces éléments les concernent.
- 3° En ce qui concerne le journal de coordination:
- a. il consigne les remarques des entrepreneurs dans le journal de coordination et les fait viser par les intéressés;
 - b. il tient le journal de coordination et le complète conformément aux dispositions de l'article 8 du présent arrêté;

- c. hij noteert in het coördinatiedagboek de tekortkomingen aan de algemene preventiebeginselen, de toepasselijke regels en de concrete maatregelen aangepast aan de specifieke kenmerken van de tijdelijke of mobiele bouwplaats, of aan het veiligheids- en gezondheidsplan, en stelt de opdrachtgever of, ingeval van toepassing van artikel 18 § 2, de betrokken bouwdirectie, hiervan in kennis;

- c. il inscrit au journal de coordination les manquements aux principes généraux de prévention, aux règles applicables et mesures concrètes adaptées aux caractéristiques spécifiques du chantier, ou au plan de sécurité et de santé, et en informe le maître d'ouvrage ou, en cas d'application de l'article 18 § 2, le maître d'oeuvre concerné;

4° na de beëindiging van de werken:

4° après la fin des travaux:

- a. vult hij het postinterventiedossier aan in functie van de elementen van het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan die voor de uitvoering van latere werkzaamheden aan het bouwwerk van belang zijn;

- a. il complète le dossier d'intervention ultérieure en fonction des éléments du plan de sécurité et de santé actualisé qui présentent un intérêt pour l'exécution de travaux ultérieurs à l'ouvrage.

- b. maakt hij bij de voorlopige oplevering van het bouwwerk, de volgende documenten over aan de opdrachtgever of bij toepassing van art. 18 § 2, aan de betrokken bouwdirectie :

- b. lors de la réception provisoire de l'ouvrage, il remet les documents suivants au maître d'ouvrage ou, en cas d'application de l'art. 18 §2, au maître d'oeuvre concerné :

- het postinterventiedossier;
- het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan;

- le dossier d'intervention ultérieure à l'ouvrage;
- le plan de sécurité et de santé actualisé;

- het geactualiseerde coördinatiedagboek.

- le journal de coordination actualisé.

Deze overdracht wordt genoteerd in een proces-verbaal dat bij het postinterventiedossier gevoegd wordt en dat tevens het einde van de opdracht van de coördinator-verwezenlijking bevestigt.

Cette transmission fait l'objet d'un procès-verbal qui est joint au dossier de travaux ultérieurs à l'ouvrage et qui confirme également la fin de la mission du coordinateur-réalisation.

Bij toepassing van art. 18 § 2 maakt de betrokken bouwdirectie het postinterventiedossier over aan de opdrachtgever.

En cas d'application de l'art. 18 § 2 le maître d'oeuvre concerné remet le dossier d'intervention ultérieur au maître d'ouvrage.

Titel III – Bepalingen van toepassing op alle bouwplaatsen

Titre III – Dispositions applicables à tous les chantiers.

Art. 24 – De bepalingen van deze titel zijn van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar werken door één of meerdere aannemers worden uitgevoerd.

Art. 24 – Les dispositions du présent titre sont applicables aux chantiers temporaires ou mobiles où s'effectuent des travaux exécutés par un ou plusieurs entrepreneurs.

Afdeling 1 – Voorafgaande kennisgeving van de werken

Art. 25.- § 1.- Voor elke tijdelijke of mobiele bouwplaats bedoeld in artikel 6, §§ 1 en 2 van dit besluit, doet de bouwdirectie belast met de uitvoering een volgens bijlage II van dit besluit opgestelde voorafgaande kennisgeving aan de met het toezicht belaste ambtenaar behorende tot de Administratie van de Arbeidsveiligheid, ten minste vijftien kalenderdagen vóór het begin van de werken op de bouwplaats.

§ 2.- Een kopie van de voorafgaande kennisgeving bedoeld in § 1 moet zichtbaar op de bouwplaats worden aangeplakt ten minste tien kalenderdagen vóór het begin van de werken.

§ 3.- In geval van onvoorziene en dringende werken wordt de kennisgeving bedoeld in § 1 vervangen door een mededeling, gedaan ten laatste de dag zelf van het begin van de werken door middel van een geschikt technologisch middel.

De gegevens vervat in deze mededeling zijn dezelfde als deze bepaald in bijlage II van dit besluit.

Section 1 – Notification préalable du chantier

Art. 25.- § 1er – Pour chaque chantier temporaire ou mobile visé à l'article 6, §§ 1 et 2, du présent arrêté, le maître d'œuvre chargé de l'exécution fait une notification préalable, rédigée conformément à l'annexe II du présent arrêté, au fonctionnaire chargé de la surveillance et dépendant de l'Administration de la sécurité du travail, au moins quinze jours calendriers avant le début des travaux sur le chantier.

§ 2.- Une copie de la notification préalable, visée au §1er, doit être affichée visiblement sur le chantier au moins dix jours calendriers avant le début des travaux.

§ 3.- En cas de travaux imprévus et urgents, la notification visé au § 1er, est remplacée par une communication, faite au plus tard le jour même du début des travaux, par un moyen technologique approprié.

Les données contenues dans cette communication sont les mêmes que celles déterminées à l'annexe II du présent arrêté.

Afdeling 2 – De opstelling van het postinterventiedossier.

Art. 26 – Het postinterventiedossier bedoeld in artikel 8 § 2 van dit besluit is van toepassing op alle tijdelijke of mobiele bouwplaatsen.

In afwijking van het eerste lid is het postinterventiedossier op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar de werken door één enkele aannemer worden uitgevoerd slechts van toepassing, voor zover deze werken betrekking hebben op de structuur of de essentiële elementen van het bouwwerk.

Art. 27 - In het geval bedoeld in artikel 26, lid 2 stelt de opdrachtgever het postinterventiedossier op of laat dit opstellen door een derde die hij aanstelt.

De opdrachtgever ziet er tevens op toe dat het postinterventiedossier wordt aangepast aan de wijzigingen die in de uitvoeringsfase van de werken eventueel aan het project worden aangebracht.

Afdeling 3 – De overdracht van het postinterventiedossier.

Art. 28 - Een exemplaar van het postinterventiedossier wordt gevoegd bij elke notariële akte opgesteld naar aanleiding van de gehele of gedeeltelijke overdracht van het bouwwerk.

Art. 29 – De opdrachtgever is ertoe gehouden het postinterventiedossier ter beschikking te stellen van de coördinator of, bij ontstentenis, van de aannemer op het ogenblik dat deze personen betrokken worden bij de coördinatie of de uitvoering van de latere werken aan het bouwwerk.

Afdeling 4 – Specifieke verplichtingen van de aannemers.

Section 2 – L'établissement d'un dossier d'intervention ultérieure.

Art.26 – Le dossier d'intervention ultérieure visé à l'article 8 § 2 du présent arrêté est applicable à tous les chantiers temporaires ou mobiles.

Par dérogation à l'alinéa 1er, le dossier d'intervention ultérieure n'est applicable aux chantiers temporaires ou mobiles où s'effectuent des travaux exécutés par un seul entrepreneur que pour autant que ces travaux se rapportent à la structure ou aux éléments essentiels de l'ouvrage.

Art 27 – Dans l'hypothèse visée à l'article 26, alinéa 2, le maître d'ouvrage établit, ou fait établir par un tiers qu'il désigne, le dossier d'intervention ultérieure.

Le maître d'ouvrage veille également à ce que le dossier d'intervention ultérieure soit adapté aux éventuelles modifications apportées au projet durant la phase de réalisation des travaux.

Section 3 – La transmission du dossier d'intervention ultérieure.

Art.28 - Un exemplaire du dossier d'intervention ultérieure est joint à tout acte notarié établi lors de la mutation totale ou partielle de l'ouvrage.

Art 29 – Le maître d'ouvrage est tenu de mettre le dossier d'intervention ultérieure à la disposition du coordinateur ou, à défaut, de l'entrepreneur, au moment où ces personnes sont concernées par la coordination ou l'exécution de travaux ultérieurs de l'ouvrage.

Section 4 – Obligations spécifiques des entrepreneurs

Art. 30.- §1.- Onverminderd de verplichtingen die zij hebben ingevolge andere bepalingen inzake de veiligheid en de gezondheid van de werknemers, passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe bedoeld in artikel 5 van de wet, inzonderheid wat betreft:

- 1° het in goede orde en met voldoende bescherming van de gezondheid in stand houden van de bouwplaats;
- 2° de keuze van de plaatsing van de werkplekken, rekening houdend met de toegangsmogelijkheden tot de werkplekken en de vaststelling van verplaatsings- of verkeerswegen of -zones op de bouwplaats;
- 3° de voorwaarden van intern transport en interne behandeling van de materialen en het materieel;
- 4° het onderhoud, de controle vóór inbedrijfstelling en de periodieke controle van de installaties en toestellen, ten einde gebreken te voorkomen die de veiligheid en gezondheid van de werknemers in gevaar kunnen brengen;
- 5° de afbakening en inrichting van zones voor definitieve en tussenopslag van de verschillende materialen, met name wanneer het gaat om gevaarlijke materialen of stoffen;
- 6° de voorwaarden voor de verwijdering van gevaarlijke materialen;
- 7° de opslag en de verwijdering of afvoer van afval en puin;
- 8° de aanpassing van de daadwerkelijke duur van de verschillende soorten werken of werkfasen, afhankelijk van de evolutie van de bouwplaats;
- 9° de samenwerking tussen de aannemers;
- 10° de wederzijdse inwerkingen met exploitatie- of andere activiteiten ter plaatse op of in de nabijheid van de bouwplaats.

Art. 30.- § 1er.- Sans préjudice des obligations qui leur incombent en application d'autres dispositions en matière de sécurité et de santé des travailleurs, les entrepreneurs appliquent les principes généraux de prévention visés à l'article 5 de la loi, notamment en ce qui concerne:

- 1° la maintenance du chantier en bon ordre et à un niveau satisfaisant de protection de la santé;
- 2° le choix de l'emplacement des postes de travail, en prenant en compte les conditions d'accès à ces postes, et la détermination des voies ou zones de déplacement ou de circulation;
- 3° les conditions de transport et de manutention internes des matériaux et matériels;
- 4° l'entretien, le contrôle avant mise en service et le contrôle périodique des installations et dispositifs afin d'éliminer les défauts susceptibles d'affecter la sécurité et la santé des travailleurs;
- 5° la délimitation et l'aménagement des zones de stockage et d'entreposage des différents matériaux, en particulier s'il s'agit de matières ou de substances dangereuses;
- 6° les conditions de l'enlèvement des matériaux dangereux;
- 7° le stockage et l'élimination ou l'évacuation des déchets et des décombres;
- 8° l'adaptation, en fonction de l'évolution du chantier, de la durée effective à consacrer aux différents types de travaux ou phases de travail;
- 9° la coopération entre les entrepreneurs;
- 10° les interactions avec des activités d'exploitation ou autres sur le site à l'intérieur ou à proximité duquel est implanté le chantier.

§2.- Hiertoe passen zij de voorschriften toe bedoeld in bijlage III, en, in de mate dat hun handelingen een gevolg kunnen hebben voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op de bouwplaats of in de onmiddellijke nabijheid ervan, de andere voorschriften van de wet en haar uitvoeringsbesluiten.

Art. 31.- In geval van gelijktijdige of achtereenvolgende aanwezigheid op eenzelfde bouwplaats van tenminste twee aannemers, moeten deze samenwerken bij de uitvoering van de maatregelen inzake veiligheid en gezondheid van de werknemers.

Rekening houdend met de aard van de activiteiten, coördineren de aannemers hun optreden met het oog op de voorkoming van en bescherming tegen beroepsrisico's.

Wanneer het gaat om werkgevers moeten deze hun respectievelijke werknemers en hun vertegenwoordigers over deze risico's en de preventiemaatregelen inlichten.

Art. 32.- §1.- De aannemers moeten, overeenkomstig de instructies die zij moeten raadplegen of die zij ontvangen hebben, zorg dragen voor de veiligheid en de gezondheid van de andere betrokken personen, en, indien zij persoonlijk een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, eveneens zorg dragen voor hun eigen veiligheid en gezondheid.

§2.- Daartoe moeten zij, overeenkomstig de instructies:

- 1° op de juiste wijze gebruik maken van de machines, toestellen, gereedschappen, gevaarlijke stoffen, vervoermiddelen en andere middelen;
- 2° op de juiste wijze gebruik maken van de persoonlijke beschermingsmiddelen die zij ter beschikking hebben en die na gebruik weer opbergen;

§ 2.- A cet effet, ils appliquent les prescriptions visées en annexe III et, dans la mesure où leurs actes peuvent avoir des conséquences pour la sécurité et la santé des travailleurs sur le chantier ou dans son environnement immédiat, les autres prescriptions de la loi et de ses arrêtés d'exécution.

Art. 31.- En cas de présence simultanée ou successive sur un même chantier d'au moins deux entrepreneurs, ceux-ci doivent coopérer à la mise en œuvre des mesures relatives à la sécurité et la santé des travailleurs.

Compte tenu de la nature des activités, les entrepreneurs coordonnent leurs activités en vue de la prévention et de la protection contre les risques professionnels.

S'il s'agit d'employeurs, ceux-ci doivent informer leurs travailleurs respectifs et leur représentants au sujet de ces risques et des mesures de prévention.

Art. 32.- § 1er.- Conformément aux instructions qu'ils doivent consulter ou qu'ils ont reçues, les entrepreneurs doivent prendre soin de la sécurité et de la santé des autres personnes concernées et, lorsqu'ils exercent personnellement une activité professionnelle sur le chantier, de leur propre sécurité et santé.

§ 2.- A cet effet, ils doivent, conformément aux instructions:

- 1° utiliser correctement les machines, appareils, outils, substances dangereuses, équipements de transport et autres moyens;
- 2° utiliser correctement les équipements de protection individuelle qu'ils ont à leur disposition et, après utilisation, les ranger à leur place;

- 3° de specifieke veiligheidsvoorzieningen van met name de machines, toestellen, gereedschappen, installaties en gebouwen niet willekeurig uitschakelen, veranderen of verplaatsen en deze veiligheidsvoorzieningen op de juiste manier gebruiken;
- 4° de coördinator-verwezenlijking, de andere aannemers en de diensten voor preventie en bescherming op het werk onmiddellijk op de hoogte stellen van elke werksituatie waarvan zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat ze een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid of de gezondheid met zich meebrengt, evenals van elk gebrek vastgesteld in de beschermingssystemen;
- 5° bijstand verlenen aan de coördinator-verwezenlijking, aan de verschillende aannemers en aan de diensten voor preventie en bescherming op het werk, zolang dat nodig is, om hen in staat te stellen alle taken uit te voeren of aan alle verplichtingen te voldoen die hen met het oog op de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers en andere personen op het werk zijn opgelegd;
- 6° bijstand verlenen aan de coördinator-verwezenlijking, aan de verschillende aannemers en aan de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, zolang dat nodig is, om alle aannemers in staat te stellen ervoor te zorgen dat het werkmilieu en de arbeidsomstandigheden veilig zijn en geen risico's opleveren voor de veiligheid en de gezondheid binnen hun werkterrein.
- 3° ne pas mettre hors service, changer ou déplacer arbitrairement les dispositifs de sécurité propres notamment aux machines, appareils, outils, installations et bâtiments et utiliser ces dispositifs de sécurité correctement;
- 4° signaler immédiatement au coordinateur-réalisation, aux divers autres entrepreneurs et aux services de Prévention et de Protection au travail, toute situation de travail dont ils ont un motif raisonnable de penser qu'elle présente un danger grave et immédiat pour la sécurité ou la santé, ainsi que toute défectuosité constatée dans les systèmes de protection;
- 5° assister le coordinateur-réalisation, les divers entrepreneurs et les services de Prévention et de Protection au travail, aussi longtemps que nécessaire, pour leur permettre d'accomplir toutes les tâches ou de répondre à toutes les obligations qui leurs sont imposées en vue de la protection de la sécurité et de la santé des travailleurs et des autres personnes au travail;
- 6° assister le coordinateur-réalisation, les divers entrepreneurs et les services de Prévention et de Protection au travail, aussi longtemps que nécessaire, pour permettre à tous les entrepreneurs d'assurer que le milieu de travail et les conditions de travail soient sûrs et sans risques pour la sécurité et la santé à l'intérieur de leur champ d'activité.

Art. 33.- §1.- Voor de toepassing van dit artikel wordt verstaan onder:

- 1° arbeidsmiddelen: alle op de bouwplaats gebruikte machines, apparaten, gereedschappen en installaties;

Art. 33.- § 1er.- Pour l'application de cet article, on entend par:

- 1° équipement de travail: toute machine ou appareil, outil ou installation, utilisé sur le chantier;

2° gebruik van arbeidsmiddelen: elke activiteit met betrekking tot een arbeidsmiddel, zoals ingebruikneming of buitengebruikstelling, aanwending, vervoer, herstelling, ombouwing, onderhoud, verzorging, waaronder met name ook reiniging.

2° utilisation d'un équipement de travail: toute activité concernant un équipement de travail, telle que la mise en service ou hors service, l'emploi, le transport, la réparation, la transformation, la maintenance, l'entretien y compris notamment le nettoyage;

§2.- De arbeidsmiddelen die op de bouwplaats gebruikt worden door de aannemers die persoonlijk een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, moeten geschikt zijn voor het uit te voeren werk of daartoe behoorlijk zijn aangepast, zodat de veiligheid en de gezondheid van de personen tijdens het gebruik van deze arbeidsmiddelen kunnen worden gewaarborgd.

§2.- Les équipements de travail utilisés sur le chantier par les entrepreneurs exerçant personnellement une activité professionnelle sur le chantier doivent être appropriés au travail à réaliser ou convenablement adaptés à cet effet, permettant d'assurer la sécurité et la santé des personnes lors de l'utilisation de ces équipements de travail.

Bij de keuze van de arbeidsmiddelen die zij overwegen te gebruiken, houden de aannemers die persoonlijk een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, rekening met de arbeidsomstandigheden en de specifieke kenmerken van het werk en met de op de bouwplaats, met name op de werkplekken, bestaande risico's voor de veiligheid en de gezondheid van personen en de risico's die daaraan zouden kunnen worden toegevoegd door het gebruik van de betreffende arbeidsmiddelen.

Lors du choix des équipements de travail qu'ils envisagent d'utiliser les entrepreneurs exerçant personnellement une activité professionnelle sur le chantier, prennent en considération les conditions et les caractéristiques spécifiques du travail et les risques existants sur le chantier, notamment aux postes de travail pour la sécurité et la santé des personnes, et les risques qui seraient susceptibles de s'y ajouter du fait de l'utilisation des équipements de travail en question.

§3.- Wanneer het niet mogelijk is de veiligheid en de gezondheid van de personen bij het gebruik van arbeidsmiddelen zodoende volledig te waarborgen, treffen de aannemers die persoonlijk een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, passende maatregelen om, overeenkomstig de algemene preventiebeginselen, de risico's tot een minimum te beperken.

§3.- Lorsqu'il n'est pas possible d'assurer ainsi entièrement la sécurité et la santé des personnes lors de l'utilisation des équipements de travail, les entrepreneurs exerçant personnellement une activité professionnelle sur le chantier, prennent les mesures appropriées pour réduire au maximum les risques, conformément aux principes généraux de prévention.

§4.- De arbeidsmiddelen die voor de eerste maal na 8 oktober 1993 gebruikt werden door een aannemer die zelf een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefent, moeten voldoen aan de bepalingen van artikel 9, eerste lid, van het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen.

§4.- Les équipements de travail utilisés pour la première fois après le 8 octobre 1993, par un entrepreneur exerçant personnellement une activité sur le chantier, doivent satisfaire aux dispositions de l'article 9, premier alinéa, de l'arrêté royal du 12 août 1993 concernant l'utilisation des équipements de travail.

Wanneer de in het eerste lid bedoelde bepalingen niet of slechts ten dele van toepassing zijn, moeten deze arbeidsmiddelen voldoen aan de minimumvoorschriften bedoeld in bijlage IV bij dit besluit, tenzij het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming in specifieke bepalingen voorziet.

§5.- De aannemers die zelf een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de arbeidsmiddelen tijdens de gehele gebruiksduur door een adequaat onderhoud in zodanige staat worden gehouden dat zij voldoen aan de bepalingen van §4.

Art. 34.- §1.- Voor de toepassing van dit artikel verstaat men onder:

1° Persoonlijk beschermingsmiddel, hierna "PBM" genoemd: iedere uitrusting die bestemd is om door de aannemer die zelf een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefent, gedragen of vastgehouden te worden ten einde hem te beschermen tegen één of meer risico's die zijn veiligheid of gezondheid op het werk kunnen bedreigen, evenals alle aanvullingen of toebehoren die daartoe kunnen bijdragen, zoals bepaald bij het koninklijk besluit van 7 augustus 1995 betreffende het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen;

2° gebruik van PBM: iedere activiteit met betrekking tot een PBM, zoals ingebruikneming of buitengebruikstelling, aanwending, vervoer, herstelling, ombouwing, onderhoud, verzorging, waaronder met name ook reiniging.

§2.- Wanneer de risico's niet aan de bron kunnen uitgeschakeld worden of niet voldoende beperkt kunnen worden met maatregelen, methodes of procédés op het gebied van de arbeidsorganisatie of met collectieve technische beschermingsmiddelen, en slechts in dit geval, moeten de P.B.M. worden gebruikt.

Lorsque les dispositions visées au premier alinéa, ne sont pas ou ne sont que partiellement d'application, ces équipements de travail doivent satisfaire aux dispositions minimales visées dans l'annexe IV du présent arrêté, à moins que le Règlement général pour la protection du travail ne prévoie des dispositions spécifiques.

§5.- Les entrepreneurs qui exercent personnellement une activité professionnelle sur le chantier prennent les mesures nécessaires afin que les équipements de travail, tout au long de leur utilisation, soient gardés, par une maintenance adéquate, en un état tel qu'ils satisfassent aux dispositions du §4.

Art. 34.- §1er.- Pour l'application du présent arrêté, on entend par:

1° Equipement de protection individuelle, ci-après dénommé EPI: tout équipement destiné à être porté ou tenu par un entrepreneur exerçant personnellement une activité sur le chantier en vue de le protéger contre un ou plusieurs risques susceptibles de menacer sa sécurité ou sa santé au travail, ainsi que tout complément ou accessoire destiné à cet objectif, comme défini par l'arrêté royal du 7 août 1995 relatif à l'utilisation des équipements de protection individuelle.

2° utilisation d'un EPI: toute activité concernant un EPI, telle que la mise en service ou hors service, l'emploi, le transport, la réparation, la transformation, la maintenance, l'entretien y compris notamment le nettoyage;

§2.- Lorsque les risques ne peuvent pas être éliminés à la source ou suffisamment limités par des mesures, des méthodes ou des procédés d'organisation du travail, ou par des moyens techniques de protection collective, et uniquement dans ce cas, les E.P.I. doivent être utilisés.

§3.- De P.B.M. moeten inzake ontwerp en constructie voldoen aan de bepalingen van artikel 4 van het koninklijk besluit van 7 augustus 1995 betreffende het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.

§4.- Ieder P.B.M. moet in alle gevallen:

- 1° geschikt zijn voor de te vermijden risico's, zonder zelf een vergroot risico in te houden;
- 2° beantwoorden aan de omstandigheden op de bouwplaats;
- 3° afgestemd zijn op de vereisten met betrekking tot ergonomie, het comfort en de gezondheid van de personen;
- 4° na de nodige afregeling geschikt zijn voor de drager.

§5.- Indien allerlei risico's het tegelijkertijd dragen van meer dan één P.B.M. noodzakelijk maken, moeten deze op elkaar afgestemd zijn en doeltreffend blijven tegen het (de) betrokken risico('s).

§6.- De omstandigheden waaronder een P.B.M. gebruikt moet worden, inzonderheid wat betreft de duur van het dragen, moeten bepaald worden. Deze omstandigheden zijn afhankelijk van de ernst van het risico, de frequentie van de blootstelling aan het risico en de kenmerken van de werkplek van elke persoon afzonderlijk, evenals van de doeltreffendheid van het P.B.M.

§7.- De P.B.M. mogen, behoudens in bijzondere en uitzonderingsgevallen, slechts voor de beoogde doeleinden gebruikt worden.

§8.- De P.B.M. moeten worden gebruikt overeenkomstig de gebruiksaanwijzing. De gebruiksaanwijzing moet voor de betrokken personen begrijpelijk zijn.

§9.- Een P.B.M. is in beginsel bestemd voor gebruik door één persoon.

§3.- En matière de conception et de construction, les E.P.I. doivent répondre aux dispositions de l'article 4 de l'arrêté royal du 7 août 1995 relatif à l'utilisation des équipements de protection individuelle.

§4.- Tout E.P.I. doit dans tous les cas:

- 1° être approprié aux risques à prévenir, sans induire lui-même un risque accru;
- 2° répondre aux conditions existantes sur le chantier;
- 3° tenir compte des exigences ergonomiques, de confort et de santé des personnes;
- 4° convenir au porteur, après tout ajustement nécessaire.

§5.- En cas de risques multiples nécessitant le port simultané de plusieurs E.P.I., ces équipements doivent être compatibles et maintenir leur efficacité par rapport au(x) risque(s) correspondant(s)

§6.- Les conditions dans lesquelles un E.P.I. doit être utilisé, notamment celles concernant la durée du port, doivent être déterminées. Ces conditions sont déterminées en fonction de la gravité du risque, de la fréquence de l'exposition au risque et des caractéristiques du poste de travail de chaque personne ainsi que des performances de l'E.P.I.

§7.- Les E.P.I., sauf dans des cas particuliers et exceptionnels, ne peuvent être utilisés que pour les usages prévus.

§8.- Les E.P.I. doivent être utilisés conformément aux notices d'instruction. Les notices d'instruction doivent être compréhensibles pour les personnes qu'elles concernent.

§ 9.- Un E.P.I. est en principe destiné à un usage personnel.

§10.- De aannemer die zelf een beroepsactiviteit uitoefent op de bouwplaats moet, alvorens een P.B.M. te kiezen, een beoordeling maken van de uitrusting die hij van plan is te gebruiken, om na te gaan in hoeverre deze beantwoordt aan de in §§3, 4 en 5 gestelde voorwaarden.

Deze beoordeling omvat:

- 1° de analyse en de evaluatie van de risico's die niet met andere middelen kunnen vermeden worden;
- 2° de omschrijving van de kenmerken die de P.B.M. moeten bezitten om de onder punt 1° vermelde risico's te kunnen ondervangen, rekening houdend met eventuele risicobronnen die de P.B.M. zelf kunnen vormen;
- 3° de evaluatie van de kenmerken van de betrokken P.B.M. die beschikbaar zijn, vergeleken met de onder punt 2° bedoelde kenmerken.

De in het eerste lid bedoelde beoordeling moet herzien worden al naargelang van de veranderingen in de onderdelen waaruit deze bestaat.

Afdeling 5 – Specifieke verplichtingen van de tussenkommende partijen.

Art. 35.- § 1.- Wat de arbeidsongevallen betreft, overkomen aan werknemers op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, doet de werkgever, onverminderd de bepalingen van artikel 26 van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, aan de inzake arbeidsveiligheid bevoegde ambtenaar een kennisgeving van elk ongeval dat ten minste één dag werkonbekwaamheid als gevolg heeft.

De in vorig lid bedoelde kennisgeving wordt gedaan binnen de tien kalenderdagen na de dag van het ongeval, bij middel van het formulier waarvan het model is vastgesteld in uitvoering van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen.

§10.- L'entrepreneur qui exerce personnellement une activité professionnelle sur le chantier est tenu de procéder, avant le choix d'un E.P.I., à une appréciation de l'équipement qu'il envisage d'utiliser, pour évaluer dans quelle mesure il répond aux conditions des §§3, 4 et 5.

Cette appréciation comprend:

- 1° l'analyse et l'évaluation des risques qui ne peuvent pas être évités par d'autres moyens;
- 2° la définition des caractéristiques nécessaires pour que les E.P.I. répondent aux risques visés au point 1°, compte tenu des éventuelles sources de risque que les E.P.I. peuvent constituer par eux-mêmes;
- 3° l'évaluation des caractéristiques des E.P.I. concernés disponibles, comparées avec les caractéristiques visées au point 2°.

L'appréciation visée au premier alinéa doit être revue en fonction des changements intervenant dans les éléments qui la composent.

Section 5 – Obligations spécifiques des intervenants

Art. 35.- § 1er.- En ce qui concerne les accidents du travail survenus aux travailleurs sur les chantiers temporaires ou mobiles et sans préjudice des dispositions de l'article 26 de l'arrêté royal du 27 mars 1998 relatif à la politique du bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, l'employeur communique au fonctionnaire, compétent en matière de sécurité au travail, une notification de chaque accident ayant au moins un jour d'incapacité de travail comme suite.

La notification visée à l'alinéa précédent se fait dans les dix jours calendriers suivant le jour de l'accident, au moyen du formulaire dont le modèle est fixé en exécution de la loi du 10 avril 1971 concernant les accidents du travail.

In afwijking van de bepalingen van vorig lid mag voor de werknemers waarop de wet van 10 april 1971 niet van toepassing is, de inhoud van de kennisgeving beperkt worden tot de elementen opgesomd in §2, tweede lid, van dit artikel.

§2.- Van elk ernstig arbeidsongeval op een tijdelijke of mobiele bouwplaats, overkomen aan een aannemer die er zelf een beroepsactiviteit uitoefent, doet de bouwdirectie belast met de uitvoering aan de inzake arbeidsveiligheid bevoegde ambtenaar een kennisgeving.

De in vorig lid bedoelde kennisgeving wordt gedaan binnen de vijftien kalenderdagen na de dag van het ongeval en omvat ten minste volgende elementen:

- de naam, de voornaam en het adres van het slachtoffer;
- de datum van het ongeval;
- het adres van de tijdelijke of mobiele bouwplaats waar het ongeval zich heeft voorgedaan;
- een bondige beschrijving van de opgelopen letsels;
- de vermoedelijke duur van de arbeidsongeschiktheid;

Voor de toepassing van deze paragraaf worden als ernstige arbeidsongevallen beschouwd, deze bedoeld in artikel 26 van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Titel IV – Voorwaarden voor de uitoefening van de functie van coördinator.

Par dérogation aux dispositions de l'alinéa précédent, la notification peut, pour les travailleurs auxquels la loi du 10 avril 1971 n'est pas applicable, être limitée aux éléments énumérés au §2, deuxième alinéa, du présent article.

§2.- De chaque accident grave du travail sur un chantier temporaire ou mobile, survenu à un entrepreneur qui y exerce lui-même une activité professionnelle, le maître d'œuvre chargé de l'exécution communique au fonctionnaire, compétent en matière de sécurité au travail, une notification.

La notification visée au précédent alinéa se fait dans les quinze jours calendriers suivant le jour de l'accident et comporte au moins les éléments suivants:

- le nom, le prénom et l'adresse de la victime;
- la date de l'accident;
- l'adresse du chantier temporaire ou mobile où l'accident est survenu;
- une brève description des lésions encourues;
- une brève description de la manière dont l'accident s'est produit.

Pour l'application du présent paragraphe, sont considérés comme accidents graves du travail, ceux visés à l'article 26 de l'arrêté royal du 27 mars 1998 relatif à la politique du bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Titre IV – Conditions d'exercice de la fonction de coordinateur

Art. 36 - Onverminderd de toepassing van de bepalingen van artikel 45 mag de functie van coördinator slechts worden uitgeoefend door personen die houder zijn van één van de volgende bekwaamheids-certificaten:

1) Voor de coördinatie van de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar, in uitvoering van artikel 6, een veiligheids- en gezondheidsplan van toepassing is:

- voor de coördinatie van het ontwerp: een certificaat A 'ontwerp' of een certificaat A 'ontwerp en uitvoering';
- voor de coördinatie van de uitvoering: een certificaat A 'uitvoering' of een certificaat A 'ontwerp en uitvoering'.

2) Voor de coördinatie van de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar, in uitvoering van artikel 7, een vereenvoudigd veiligheids- en gezondheidsplan van toepassing is:

- een certificaat B 'ontwerp en uitvoering'.

Art. 36 : Sans préjudice de l'application des dispositions de l'article 45, la fonction de coordinateur ne peut être exercée que par des personnes titulaires d'un des certificats de qualification suivants :

1) Pour la coordination des chantiers temporaires ou mobiles auxquels un plan de sécurité et de santé est applicable en exécution de l'article 6 :

- s'agissant de la coordination du projet : un certificat A "projet" ou un certificat A "projet et réalisation";
- s'agissant de la coordination de la réalisation : un certificat A "réalisation" ou un certificat A "projet et réalisation".

2) Pour la coordination des chantiers temporaires ou mobiles auxquels un plan simplifié de sécurité et de santé est applicable en exécution de l'article 7 :

- un certificat B "projet et réalisation".

Art. 37, § 1: Het bekwaamheidscertificaat bedoeld in artikel 36 kan slechts worden behaald wanneer men geslaagd is voor een examen over de eindtermen bepaald in uitvoering van artikel 40.

Het examen tot het behalen van een certificaat A heeft betrekking op de eindtermen in verband met de volgende modules:

- a. algemene preventiemaatregelen;
- b. algemene coördinatiemaatregelen;
- c. specifieke coördinatiemaatregelen in verband met, hetzij:
 - de uitwerking van het ontwerp van het bouwwerk;
 - de uitvoering van de werken;
 - de uitwerking van het ontwerp en de uitvoering van de werken.

Het examen tot het behalen van een certificaat B heeft betrekking op de eindtermen in verband met de volgende modules:

- a. algemene preventiemaatregelen;
- b. algemene coördinatiemaatregelen.

§ 2. Het examen bedoeld in § 1 wordt georganiseerd door de instellingen die voor de organisatie van cursussen van aanvullende vorming van het eerste of tweede niveau erkend zijn, overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 10 augustus 1978 tot vaststelling van de aanvullende vorming opgelegd aan de diensthouders voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen en aan hun adjuncten.

§ 3. Na advies van de Erkenningscommissie opgericht krachtens het voornoemde koninklijk besluit van 10 augustus 1978, bepaalt de Minister van Tewerkstelling en Arbeid de erkenningsvoorwaarden, de organisatiemodaliteiten en de kwaliteitseisen van het examen bedoeld in § 1.

Art. 37 § 1 : L'obtention du certificat de qualification visé à l'article 36 est subordonnée à la réussite d'un examen portant sur les objectifs finaux déterminés en exécution de l'article 40.

L'examen visant à l'obtention d'un certificat A porte sur les objectifs finaux relatifs aux modules suivants:

- a. mesures générales de prévention;
- b. mesures générales de coordination;
- c. mesures spécifiques de coordination se rapportant, soit :
 - à l'élaboration du projet de l'ouvrage;
 - à la réalisation de l'ouvrage;
 - à l'élaboration du projet et à la réalisation de l'ouvrage.

L'examen visant à l'obtention d'un certificat B porte sur les objectifs finaux relatifs aux modules suivants:

- a. mesures générales de prévention;
- b. mesures générales de coordination.

§ 2 L'examen visé au § 1er est organisé par les institutions agréées pour l'organisation des formations complémentaires du premier ou du deuxième niveau, conformément aux dispositions de l'arrêté royal du 10 août 1978 déterminant la formation complémentaire imposée aux chefs des services de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail et à leurs adjoints.

§ 3. Après avis de la Commission d'agrément instituée en vertu de l'arrêté royal précité du 10 août 1978, le Ministre de l'emploi et du travail détermine les conditions d'agrément, les modalités d'organisation et les exigences de qualité de l'examen visé au § 1er.

§ 4. De kandidaten voor het in § 1 bedoelde examen die houder zijn van een certificaat van aanvullende vorming van het eerste of tweede niveau, bedoeld bij het voornoemde koninklijk besluit van 10 augustus 1978, worden vrijgesteld van het examen over de eindtermen in verband met de module bedoeld in § 1, lid 2 en 3 a) "algemene preventiemaatregelen".

Art. 38 § 1 - Worden toegelaten tot het in artikel 37 bedoelde examen, de kandidaten die kunnen bewijzen dat ze over de in toepassing van de bepalingen van dit artikel vereiste beroepservaring en diploma's beschikken.

Voor de toepassing van de bepalingen van § 2 van dit artikel wordt verstaan onder beroepservaring:

- a) voor het behalen van het certificaat A 'ontwerp': een beroepservaring in verband met het ontwerp van een bouwproject of met engineering;
- b) voor het behalen van het certificaat A 'uitvoering': een beroepservaring in verband met de leiding van een tijdelijke of mobiele bouwplaats of het beheer en de opvolging van de werken op zulke bouwplaats;
- c) voor het behalen van het certificaat A 'ontwerp en uitvoering': een beroepservaring in verband met de twee onder a) en b) vermelde activiteitstypes;
- d) voor het behalen van het certificaat B 'ontwerp en uitvoering': een beroepservaring in verband met het ontwerp van een bouwproject of het beheer en de opvolging van de werken op een tijdelijke of mobiele bouwplaats.

§ 4. Les candidats à l'examen visé au § 1er, qui sont titulaires d'un certificat de formation complémentaire du premier ou du deuxième niveau, visée par l'arrêté royal précité du 10 août 1978, sont dispensés de l'examen relatif aux objectifs finaux se rapportant au module visé au § 1er, alinéas 2 et 3, a) "mesures générales de prévention".

Art. 38 § 1er Sont admis à l'examen visé à l'article 37, les candidats pouvant établir qu'ils disposent de l'expérience professionnelle et des diplômes requis en application des dispositions du présent article.

Pour l'application des dispositions du § 2, du présent article, on entend par expérience professionnelle :

- a) pour l'obtention du certificat A "projet" : une expérience professionnelle relative à la conception d'un projet d'ouvrage ou à l'ingénierie;
- b) pour l'obtention du certificat A "réalisation" : une expérience professionnelle relative à la direction d'un chantier temporaire ou mobile ou à la gestion et au suivi des travaux sur un tel chantier;
- c) pour l'obtention du certificat A "projet et réalisation" : une expérience professionnelle relative aux deux types d'activités visées sous a) et b);
- d) pour l'obtention du certificat B "projet et réalisation" : une expérience professionnelle relative à la conception d'un projet ou à la gestion et au suivi des travaux sur un chantier temporaire ou mobile.

§ 2. De voorwaarden van diploma's en beroepservaring voor de toelating tot het in artikel 37 bedoelde examen worden als volgt bepaald:

1° Voor het behalen van het certificaat A:

- a. twee jaar beroepservaring voor de houders van:
 - een diploma van burgerlijk ingenieur;
 - een eindejaarsdiploma van het hoger technisch onderwijs van universitair niveau of van het hoger technisch onderwijs van het lange type;
- b. vijf jaar beroepservaring voor de houders van een eindejaarsdiploma van het hoger technisch onderwijs van het korte type;
- c. tien jaar beroepservaring voor de houders van een diploma van het hoger secundair onderwijs.

2° Voor het behalen van het certificaat B:

- a. één jaar beroepservaring voor de houders van één van de diploma's bedoeld onder punt 1° a) en b) van deze paragraaf;
- b. vijf jaar beroepservaring voor de houders van een diploma van het hoger secundair onderwijs;
- c. vijf jaar beroepservaring voor de houders van een diploma van het lager secundair onderwijs

Art. 39 - De geldigheid van de bekwaamheidscertificaten bedoeld in artikel 36 eindigt wanneer de houder van een certificaat hetzij:

- niet kan bewijzen dat hij ten minste 4 dagen aanvullende vorming gevolgd heeft in de loop van een ononderbroken periode van 24 maanden;
- of geen coördinatie-activiteit gedurende 5 opeenvolgende jaren heeft uitgeoefend.

§ 2 Les conditions de diplômes et d'expérience professionnelle pour l'admission à l'examen visé à l'article 37 sont établies comme suit:

1° Pour l'obtention d'un certificat A :

- a. deux ans d'expérience professionnelle pour les titulaires :
 - d'un diplôme d'ingénieur civil;
 - d'un diplôme de fin d'études de l'enseignement technique supérieur de niveau universitaire ou de l'enseignement technique supérieur de type long.
- b. cinq ans d'expérience professionnelle pour les titulaires d'un diplôme de fin d'études de l'enseignement technique supérieur de type court.
- c. dix ans d'expérience professionnelle pour les titulaires d'un diplôme de l'enseignement secondaire supérieur.

2° Pour l'obtention du certificat B :

- a. un an d'expérience professionnelle pour les titulaires d'un des diplômes visés au point 1° a) et b) du présent paragraphe;
- b. trois ans d'expérience professionnelle pour les titulaires d'un diplôme de l'enseignement secondaire supérieur;
- c. cinq ans d'expérience professionnelle pour les titulaires d'un diplôme de l'enseignement secondaire inférieur.

Art. 39 – La validité des certificats de qualification visés à l'article 36 prend fin lorsque le détenteur d'un certificat, soit :

- n'est pas à même de prouver qu'il a suivi au moins 4 jours de formation complémentaire au cours d'une période continue de 24 mois;
- n'a pas exercé d'activité de coordination pendant 5 années consécutives.

Art. 40 - De kandidaten die de opleiding, georganiseerd in toepassing van de bepalingen van dit artikel, niet gevolgd hebben en die de eerste maal niet geslaagd zijn voor het examen bedoeld in artikel 37 moeten, voor ze zich voor een nieuw examen aanbieden, een specifieke vorming volgen waarvan de eindtermen bepaald worden door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid, na advies van de Erkeningscommissie bedoeld bij artikel 37 § 3.

Het vormingsprogramma opgesteld op basis van de eindtermen bedoeld in lid 1 wordt georganiseerd in functie van het aantal uren vorming te geven in toepassing van volgende bepalingen:

1. Voor de modules tot het behalen van een certificaat A:

- Algemene preventiemaatregelen: 40 uren;
- Algemene coördinatiemaatregelen: 40 uren;
- Specifieke coördinatiemaatregelen - ontwerpfase: 20 uren;
- Specifieke coördinatiemaatregelen - uitvoeringsfase: 20 uren.

2. Voor de modules tot het behalen van een certificaat B:

- Algemene preventiemaatregelen: 30 uren;
- Algemene coördinatiemaatregelen: 30 uren.

Art. 41 - Het in artikel 40 bedoelde vormingsprogramma wordt gegeven door instellingen die erkend zijn voor de organisatie van cursussen van aanvullende vorming van het eerste of tweede niveau, overeenkomstig de bepalingen van het voornoemde koninklijk besluit van 10 augustus 1978.

Na advies van de in artikel 37 § 3 bedoelde Erkeningscommissie kan de Minister van Tewerkstelling en Arbeid de bijzondere erkenningsmodaliteiten voor de toepassing van het in artikel 40 bedoelde vormingsprogramma bepalen.

Art. 40 Les candidats qui, n'ayant pas suivi la formation organisée en application des dispositions du présent article, ont échoué une première fois à l'examen visé à l'article 37, sont tenus de suivre, préalablement à la présentation d'un nouvel examen, une formation spécifique, dont les objectifs finaux sont définis par le Ministre de l'emploi et du travail, après avis de la Commission d'agrément visé à l'article 37 § 3.

Le programme de formation établi sur la base des objectifs finaux visés à l'alinéa 1er est organisé en fonction du nombre d'heures de formation à dispenser en application des dispositions suivantes :

1. Pour les modules relatifs à l'obtention d'un certificat A :

- Mesures générales de prévention : 40 heures;
- Mesures générales de coordination : 40 heures;
- Mesures spécifiques de coordination - phase projet : 20 heures;
- Mesures spécifiques de coordination - phase réalisation : 20 heures.

2. Pour les modules relatifs à l'obtention d'un certificat B :

- Mesures générales de prévention : 30 heures;
- Mesures générales de coordination : 30 heures.

Art. 41 Le programme de formation visé à l'article 40 est dispensé par les institutions agréées pour l'organisation de cours de formation complémentaire du premier ou du deuxième niveau, conformément aux dispositions de l'arrêté royal précité du 10 août 1978.

Après avis de la Commission d'agrément visée à l'article 37 § 3, le Ministre de l'Emploi et du travail peut définir des modalités particulières d'agrément relatives à la mise en oeuvre du programme de formation visé à l'article 40.

Titel V - Toezichts- en slotbepalingen.

Art. 42.- Zijn belast met het toezicht op de naleving van de bepalingen van dit besluit:

- a) de ingenieurs, industrieel ingenieurs, technisch ingenieurs en technisch controleurs van de Technische Inspectie van de Administratie van de arbeidsveiligheid;
- b) de geneesheren-arbeidsinspecteurs en de adjunct-inspecteurs arbeidshygiëne van de Medische Inspectie van de Administratie van de arbeidshygiëne en -geneeskunde.

Art. 43.- Dit besluit treedt in werking op de eerste dag van de derde maand na die waarin het is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Art. 44.- In afwijking van art. 43 zijn de bepalingen van dit besluit niet van toepassing op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarvan het speciaal bestek of de contractuele documenten bedoeld in art. 5 § 5, op datum van de inwerkingtreding van dit besluit, reeds het voorwerp hebben uitgemaakt, hetzij van de publicatie van een bericht van aanbesteding, hetzij van een uitnodiging tot prijsofferte of tot kandidatuurstelling.

Art. 45.- § 1.- De personen die, op de datum van inwerkingtreding van dit besluit, reeds coördinatie-activiteiten uitvoeren, mogen de functies van coördinator-ontwerp of van coördinator-uitvoering uitoefenen, mits zij aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° bezitten over een voldoende kennis van de reglementering en de technieken inzake veiligheid en gezondheid op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen;

Titre V - Dispositions relatives à la surveillance et dispositions finales.

Art. 42.- Sont chargés de la surveillance des dispositions du présent arrêté:

- a) les ingénieurs, ingénieurs industriels, ingénieurs techniciens et contrôleurs techniques de l'Inspection technique de l'Administration de la sécurité du travail;
- b) les médecins inspecteurs du travail et les inspecteurs adjoints d'hygiène de l'Inspection médicale de l'Administration de l'hygiène et de la médecine du travail.

Art. 43.- Le présent arrêté entre en vigueur le premier jour du troisième mois suivant celui de sa publication au Moniteur belge .

Art. 44.- Par dérogation à l'art. 43, les dispositions du présent arrêté ne s'appliquent pas aux chantiers temporaires ou mobiles pour lesquels le cahier spécial des charges ou les documents contractuels, visés à l'art. 5 § 5, ont déjà fait l'objet, à la date d'entrée en vigueur du présent arrêté, soit de la publication d'un avis de marché, soit d'une invitation à remettre offre ou à présenter une candidature.

Art. 45 - § 1er.- Les personnes qui à la date d'entrée en vigueur du présent arrêté exercent déjà des activités de coordination, peuvent exercer les fonctions de coordinateur-projet ou de coordinateur réalisation, pour autant qu'elles répondent aux conditions suivantes :

- 1° elles disposent d'une connaissance suffisante de la réglementation et des techniques en matière de sécurité et de santé sur les chantiers temporaires ou mobiles;

2° kunnen aantonen dat zij aan de in artikel 38 bepaalde vereisten van diploma en beroepservaring voldoen;

3° binnen een termijn van drie jaar na de datum van inwerkingtreding van dit besluit slagen in het examen bedoeld in artikel 37.

§ 2 – In afwijking van de bepalingen van § 1, 3° kunnen worden vrijgesteld van het in artikel 37 bedoelde examen, de personen die op het ogenblik van de inwerkingtreding van dit besluit activiteiten van coördinator-ontwerp of van coördinator-verwezenlijking uitoefenen en die :

- deze coördinatie-activiteiten sinds ten minste vijf jaar uitoefenen
- binnen een termijn van 12 maanden na de publicatie van dit besluit in het Belgisch Staatsblad een verzoek tot gelijkstelling bij het Ministerie van Tewerkstelling en arbeid hebben ingediend.

Art. 46.- De bepalingen van dit besluit en zijn bijlagen vormen titel III, hoofdstuk IV, afdeling 2, van de Codex over het welzijn op het werk, met de volgende opschriften:

1° "Titel III: Arbeidsplaatsen."

2° "Hoofdstuk IV: Bijzondere arbeidsplaatsen."

3° "Afdeling 2: Tijdelijke of mobiele bouwplaatsen."

Art. 47.- Worden opgeheven in het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming:

1° artikel 437bis, ingevoegd bij het koninklijk besluit van 29 november 1982;

2° artikel 462tredecies, ingevoegd bij het koninklijk besluit van 30 december 1959;

2° elles peuvent apporter la preuve qu'elles satisfont, aux exigences de diplôme et d'expériences professionnelles déterminées par l'article 38.

3° elles réussissent l'examen visé à l'article 37 dans un délai de trois ans après l'entrée en vigueur du présent arrêté.

§ 2 – Par dérogation aux dispositions du § 1er, 3°, peuvent être dispensées de l'examen visé à l'article 37 les personnes qui exercent des activités de coordinateur-projet ou de coordinateur-réalisation au moment de l'entrée en vigueur du présent arrêté et qui :

- exercent ces activités de coordinateur depuis au moins cinq ans ;
- ont introduit une demande d'assimilation auprès du Ministère de l'emploi et du travail, dans un délai maximum de 12 mois après la publication du présent arrêté au Moniteur belge ;

Art. 46.- Les dispositions du présent arrêté et ses annexes forment le titre III, chapitre IV, section 2, du Code sur le bien-être au travail, intitulé comme suit:

1° "Titre III: Lieux de travail."

2° "Chapitre IV: Lieux particuliers de travail."

3° "Section 2: Chantiers temporaires ou mobiles."

Art. 47.- Sont abrogés dans le Règlement général pour la protection du travail:

1° l'article 437bis, y inséré par l'arrêté royal du 29 novembre 1982;

2° l'article 462tredecies, y inséré par l'arrêté royal du 30 décembre 1959;

Art. 48.- Onze Minister van Tewerkstelling en Arbeid is belast met de uitvoering van dit besluit.

Art. 48.- Notre Ministre de l'Emploi et du Travail est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Gegeven te

Donné à

VAN KONINGSWEGE :
De Minister van Tewerkstelling en Arbeid,

PAR LE ROI :
La Ministre de l'Emploi et du Travail,

AVIS N° 12 Dossier 8

Projet d'arrêté royal concernant les chantiers temporaires ou mobiles

Annexes

1. Lettre du 14 juillet 1998 du représentant de l'Administration de la Qualité et de la Sécurité du Ministère des Affaires économiques.
2. Lettre du 14 juillet 1998 du représentant du Ministère des Affaires sociales, de la Santé publique et de l'Environnement, Service des Affaires environnementales.
3. Lettre du 15 juillet 1998 des organisations des employeurs et des travailleurs, représentées au Conseil supérieur pour la Prévention et la Protection au travail.

ADVIES Nr 12 Dossier 8

Ontwerp van koninklijk besluit betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

Bijlagen

1. Brief van 14 juli 1998 van de vertegenwoordiger van het Bestuur Kwaliteit en Veiligheid van het Ministerie van Economische Zaken.
2. Brief van 14 juli 1998 van de vertegenwoordiger van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, Dienst voor het Leefmilieu.
3. Brief van 15 juli 1998 van de werkgevers- en werknemersorganisaties, vertegenwoordigd in de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

Administration de la Qualité et de la Sécurité

Division Sécurité

Monsieur le Président du Conseil supérieur
pour la Prévention et la Protection du travail,
Ministère de l'Emploi et du Travail,
rue Belliard, 51,
1040 BRUXELLES

Votre lettre du	Vos références	Nos références	Annexe(s)
01/07/1998	PPT/PBW-D8-29	E6/98/SET1.2.1/1086	-

Objet : *Projet d'arrêté royal concernant les chantiers temporaires ou mobiles, rapport final.*

Monsieur le Président,

Suite à votre lettre du 1er juillet 1998, réf. PPT/PBW-D8-29, relative à l'objet mentionné sous rubrique, adressée à M B. GONSETTE, Ingénieur des Mines-Directeur ff, membre du Conseil supérieur pour la Prévention et la Protection du travail, j'ai l'honneur de vous communiquer ci-après mes remarques sur ce projet d'arrêté royal compte tenu de la répartition des compétences entre le Ministère de l'Emploi et du Travail et le Ministère des Affaires économiques en matière de surveillance de la sécurité du travail :

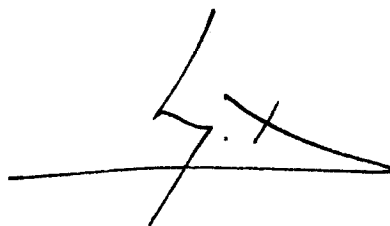
1° l'arrêté devrait être signé conjointement par le Ministre des Affaires économiques et la Ministre de l'Emploi et du Travail ;

2° à l'article 13, §1er et à l'article 19, §2: remplacer le texte "au fonctionnaire chargé de la surveillance et dépendant de l'Administration de la sécurité du travail," par le texte "au fonctionnaire chargé de la surveillance de la sécurité du travail," ;

3° à l'article 39, il devrait être inséré à la place du point b) qui deviendrait le point c), un point b) nouveau rédigé comme suit : «2° les ingénieurs des mines, ingénieurs, ingénieurs industriels et délégués-ouvriers à l'inspection des minières et des carrières de la division Sécurité de l'Administration de la Qualité et de la Sécurité ;».

Veillez agréer, Monsieur le Président, l'assurance de ma considération distinguée.

Le Conseiller général ff.,

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes. The signature is positioned above the printed name 'Ir M. MAINJOT'.

Ir M. MAINJOT

Note à Monsieur le Dr J.-M. DE CONINCK
Président du Conseil supérieur pour la
Prévention et la Protection au Travail
rue Belliard, 51

Services des Affaires
environnementales

1040

Bruxelles

Le directeur général

votre lettre :	vos références :	nos références :	annexes :
01.07.98	PPT/PBW-d8-29	JPS/CsSupSHE	

Objet : *Remarques initiales relatives au projet d'arrêté royal complétant la transposition en droit interne de la Directive européenne 92/57/CEE "Chantiers temporaires ou mobiles"*

Monsieur le Président,

J'ai l'honneur de vous transmettre quelques remarques sur le projet d'arrêté en objet ; je dois faire remarquer que mon administration a disposé de très peu de temps pour examiner un projet de cette envergure.

1. Remarque préliminaire : Deux problèmes ont tout particulièrement retenu notre attention : l'usage des rayonnements ionisants sur les chantiers à différentes fins de contrôle des ouvrages en béton ou métalliques et l'utilisation de produits chimiques dangereux, entre autres la pulvérisation d'herbicides sur les terrains publics ou privés. L'interprétation des dispositions du projet, relatives à ces deux problèmes, ne paraît pas encore tout-à-fait claire en l'état actuel de notre étude et demanderait encore des investigations supplémentaires qu'il n'est pas possible de mener dans le temps réduit qui nous est imparti.

2. La technique légistique de l'article 2 est contestable car l'arrêté projeté ressortit au droit pénal dans lequel les obligations incombant aux sujets de droit doivent être connues sans ambiguïté ; or le *notamment* introduit une ambiguïté. Si l'intention du législateur réglementaire est d'étendre l'acception du terme "chantier temporaire" au-delà des situations énumérées dans la suite du § 1er, il est à craindre qu'il manque son but en cas de tentative de poursuite devant les tribunaux car le juge ne pourra qu'interpréter ces dispositions de manière restrictive.

3. Le Traité de Maastricht, article 189, alinéa 3, est ainsi libellé : "*La directive lie tout Etat-Membre destinataire quant au résultat à atteindre, tout en laissant aux instances nationales la compétence quant à la forme et aux moyens.*"

Ceci a pour conséquence que l'Etat membre BELGIQUE est soumis à une obligation de résultat quand il transpose en droit interne belge la directive européenne 92/57/CEE ; cependant l'Etat membre est libre quant aux modalités exécutant ladite transposition.

Le §2 de l'article 2 est contestable car le 2° restreint le champ d'application de la directive 92/57/CEE, elle-même basée sur l'article 2, littéra a, i à iii, de la Convention de l'OIT n°167 du 20 juin 1988.

Ladite restriction est obtenue en ne considérant comme chantiers temporaires ou

Dr J.M. DE CONINCK

mobiles que les travaux de fondations, de bétonnage, de maçonnerie, de structure portante. De même on restreint la prise en compte des travaux visés au §1er, 6°, en ne les considérant comme chantiers temporaires ou mobiles que s'ils sont précédés par d'autres travaux !.

A notre sens, une solution correcte consisterait à suivre exactement les dispositions restrictives énumérées à l'article 1er, lettres a et c, de la directive 89/654/CEE dite "Lieux de travail".

En quelques mots, serait à considérer comme "chantier temporaire ou mobile" toute activité relative à ce qui est "immeuble et immeuble par destination" .

Ne serait donc pas à considérer comme "chantier temporaire ou mobile" toute activité relative à ce qui est "meuble", "contenant dans un process industriel", "moyen de transport"

A titre d'exemple, une ligne de chemin de fer est une *installation de transport* mais aussi un ouvrage d'utilité publique servant aux communications et cité comme tel dans la Convention de l'OIT n°167 déjà citée, article 2, lettre a, point ii ; ce qui n'est pas le cas dans le projet d'arrêté projeté.

4. L'article 4, §^{er}, 2° devrait préciser le mot "succession". Y a-t-il réaction des activités l'une sur l'autre, ou les unes sur les autres, quand les activités se succèdent sans pause entre elles ou une pause d'un certain temps (*plusieurs mois par exemple*) supprime-t-elle toute réaction d'une activité d'une entreprise sur l'autre ? Le problème de la conception des vitrages pour leur entretien par exemple.

L'article 3 de la directive 92/57/CEE concerne trois (3) éléments qui apparaissent bien distincts à la lecture :

- au paragraphe 1er, la présence de plusieurs entreprises sur un chantier et logiquement la désignation de coordinateurs ;

- au paragraphe 2, l'établissement d'un plan de sécurité et de santé conformément à l'article 5, b, de la directive 92/57/CEE et la possibilité d'y déroger dans certains cas ;

- au paragraphe 3, l'avis préalable à l'autorité dans certains cas déterminés.

L'article 5 du projet d'arrêté devrait être rédigé d'une manière plus simple selon le même schéma que celui de la directive 92/57/CEE ; en l'occurrence le §3 devrait devenir le §1er.

5. Les articles 10 et 16 devraient être réécrits et concerner sans ambiguïté :

- le cas où le coordinateur est un tiers vis-à-vis du maître d'ouvrage ;

- le cas où le coordinateur est un membre du personnel du maître d'ouvrage.

6. Il est évident que les clauses contraires à la loi ou à l'ordre public soient nulles (*article 6 du Code civil*) ; mais la difficulté est que seul le juge judiciaire est le juge du contrat...et il ne pourra intervenir que trop tard.

Il serait donné un effet vraiment utile à la directive européenne en matière de sécurité si un pouvoir de résolution et de mise en ordre *sur le champ* était conféré aux fonctionnaires chargés de la surveillance.

De plus, il serait donné à la directive européenne un effet utile plus perceptible si les articles 8, §5 et 14, §5 ainsi que les articles 11, §2, 4°, et 17, §2, 3° du projet d'arrêté royal étaient plus clairs et plus concrets au sujet *de la suite réservée* aux mesures décidées (ou proposées) par le coordinateur. En effet, il reste évident que le bailleur de fonds qu'est le

maître d'ouvrage reste quand même le détenteur ultime du pouvoir de décision....et donc le responsable final !

Accorder un pouvoir (de décision) final au coordinateur revient à le substituer au maître d'ouvrage-bailleur de fonds. Dans ce dernier cas, il s'agit d'une véritable délégation de pouvoirs ou même d'un mandat et le maître d'ouvrage-bailleur de fonds perd ses prérogatives de décideur final.

7. L'article 5, §2, 3° pose problème quant à la référence ; l'article 13, § 1er, l'article 19, §2, posent problème quant aux fonctionnaires chargés de la surveillance en matière de radiations ionisantes.

8. L'article 31 devrait préciser que le maître d'ouvrage-vendeur et le maître d'ouvrage-acheteur sont chargés de veiller à ce que l'exemplaire du dossier de travaux ultérieurs soit joint aux actes notariés car la loi ne prévoit pas de sanction pénale pour le notaire qui s'abstiendrait de joindre le dossier de travaux ultérieurs à l'acte de vente ou d'achat.

-L'article 32, §3, n'est pas clair.

9. L'article 34, §1er, 2°, b, devrait être complété par l'étude :

- des relations contractuelles entre personnes privées ;

-des délégations de pouvoirs entre tiers ainsi qu'entre personnes d'une même entreprise ;

- des conditions de preuve.

10. L'article 39 devrait inclure les fonctionnaires chargés du contrôle en matière de radiations ionisantes.

Comme déjà signalé, il me paraît évident que ces remarques n'épuisent pas le sujet et que des précisions ou remarques devraient pouvoir être fournies ultérieurement.

Le directeur général,

J.-P. Samain, ir.

Bureaux : Cité Administrative de l'Etat (*Rue Royale - Colonne du congrès*),
Quartier Vésale(Bloc C), étage 2/3
Courier : Boulevard Pacheco 19 BP 7

☎ 02/210.49.66
Fax :02/210.59.27
1000 Bruxelles

Tout renseignement relatif à l'objet de la présente lettre peut être obtenu auprès de : J.P. Samain, ir. Directeur général ☎ 02/210.49.75
e-mail : Jpaul.Samain@health.fgov.be

J. M. DE CONINCK
Président du Conseil Supérieur PPT
Rue Belliard 53
1040 BRUXELLES

le 15 juillet 1998

Monsieur le Président,

Chantiers Temporaires et Mobiles

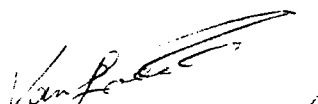
Nous avons l'honneur de vous transmettre l'avis unanime des partenaires sociaux relatif au projet d'Arrêté Royal concernant les chantiers temporaires ou mobiles, qui a été soumis à l'avis du Conseil Supérieur de protection et de prévention au travail (doc. PPT/PBW D8-29 du 01/07/1998).

L'avis comporte un commentaire et un projet d'arrêté adapté par les partenaires.

Veillez croire, Monsieur le Président, à l'assurance de notre considération distinguée.

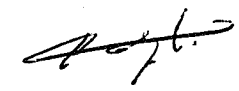

FEB H. De Lange

CSC H Frenck

van der Haeghe
NCMV
Le directeur général

FGTB
CGSLB

Dr J.M. DE CONINCK

VAN DER HAEGHE U

J. M. DE CONINCK
Voorzitter Hoge Raad PBW
Belliardstraat 53
1040 BRUSSEL

15 juli 1998

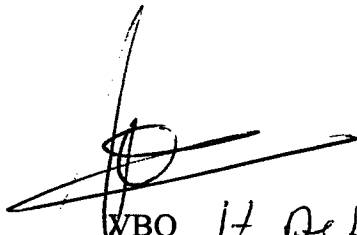
Geachte Voorzitter,

Tijdelijke en mobiele bouwplaatsen

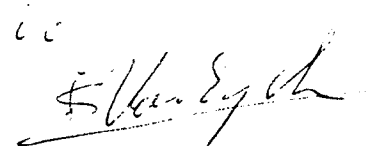
Wij hebben het genoegen u het unaniem advies van de sociale partners over te maken betreffende het ontwerp KB inzake de tijdelijke en mobiele bouwplaatsen, dat aan de hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk werd voorgelegd (doc. PPT/PBW D8-29 van 01/07/1998).

Het advies bevat twee delen, een algemeen commentaar en een ontwerp KB aangepast door de sociale partners.

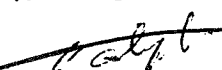
Met de meeste hoogachting,

WBO H De Longe

Van Haer Euk
NCMV

ACV H Fenck

ABVV

ACLB

**La Centrale Générale fgfb
Rue Haute 26-28 1000 Bruxelles**

**Tél : 02/549.04.59
Fax : 02/514.16.91**

TELEFAX

TELEFAX DE : Denis De Mey

DATE : Bruxelles, le 15 juillet 1998

**DESTINATAIRE : FEDERATION DES ENTREPRISES DE BELGIQUE
Rue Ravenstein 4 , 1000 Bruxelles**

**A l'attention de : H. DE LANGE
TELEFAX N° : 02/515.09.13**

Nombre d'annexes : une

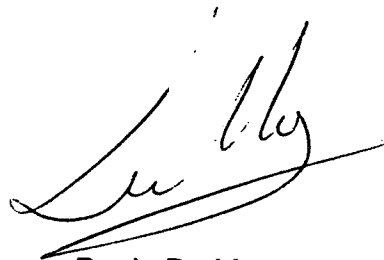
**Concerne: L'avis des interlocuteurs sociaux concernant le projet d'A.R.
concernant les chantiers temporaires ou mobiles**

Cher Hendrik,

Tu trouveras ci-joint copie de la lettre au Président du Conseil Supérieur signée par Luc VOETS, Secrétaire politique de Michel Nollet, au nom de François PHILIPS, membre effectif du Conseil Supérieur.

Je t'en souhaite bonne réception.

Amicalement.

**Denis De Mey
Service d'Etudes**

J. M. DE CONINCK
Voorzitter Hoge Raad PBW
Belliardstraat 53
1040 BRUSSEL

15 juli 1998

Geachte Voorzitter,

Tijdelijke en mobiele bouwplaatsen

Wij hebben het genoegen u het unaniem advies van de sociale partners over te maken betreffende het ontwerp KB inzake de tijdelijke en mobiele bouwplaatsen, dat aan de hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk werd voorgelegd (doc. PPT/PBW D8-29 van 01/07/1998).

Het advies bevat twee delen, een algemeen commentaar en een ontwerp KB aangepast door de sociale partners.

Met de meeste hoogachting,

VBO

Van Laere Eijk
NCMV

ACV

F. Stalijns
ABVV